

STORE
NORSKE
LEKSIKON

Innhold

- 3 Året 2018 kort oppsummert
- 3 Organisasjonene som står bak leksikonet
- 4 SNLs samfunnsoppdrag og -rolle
- 4 Norsk fagspråk og formidling på norsk
- 6 Leksikon for alle
- 6 SNL og Wikipedia
- 8 Leserne
- 8 Mest leste artikler
- 10 Kunnskapskilde for mediene
- 11 Leksikonet i skolen
- 11 Sesongvariasjon i lesertallene
- 12 Slik lager vi leksikon
- 13 Oppdateringsstatistikk
- 14 Fagansvarlige og forfattere
- 16 Satsinger i 2018
- 18 SNLs historie
- 19 Europeisk leksikonsamarbeid
- 20 Digital utvikling
- 21 Utfordringer
- 22 Organisasjonen
- 23 Leksikonet i tall og grafer

Forsvar for fakta

Store norske leksikon er den største kunnskapsbasen med kvalitetssikra innhald i Noreg, signert av fagfolk og publisert under fullt namn. Dette gjer kjeldekritikk mogleg og er ein del av grunnlaget for open og opplyst samfunnsdebatt.

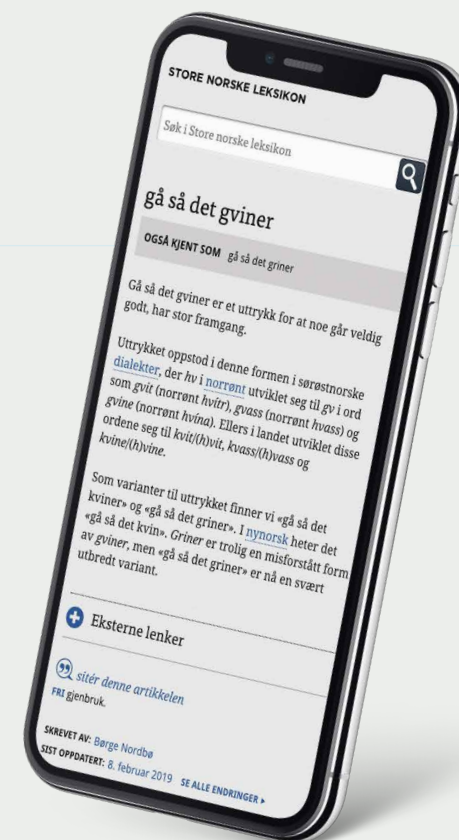
Gyldig kunnskap er ein føresetnad for å forstå, argumentere og påverke i eit demokratisk samfunn. I dag er nettet den offentlegheita vi lærer, les og debatterer i. Mangel på gode, digitale kjelder kan føre til at nettet blir eit ekkokammer der det er vanskeleg å spore opphavet til fakta. Difor er vi stolte av at Store norske leksikon er det einaste nasjonalleksikonet i verda som har klart den digitale overgangen med ein open publiseringsmodell, oppdatert innhald og mange lesarar.

Leksikon har aldri vore så mykje lese som no, i alle fall ikkje her i Noreg. Medan truverdet til tradisjonelle media og forskning blir utfordra frå fleire hald og mange er urolege for falske nyhende og falske fakta, søker folk seg til Store norske leksikon. 2018 var eit historisk godt år, med til saman 80 millionar lesne artiklar og over 2,4 millionar unike brukarar i månaden på det meste. Etterspurnaden etter fakta er større enn nokon sinne, og SNL står betre rusta enn nokon gong til å møte han: I 2018 fekk vi oppdatert 35 000 artiklar, og ved årsskiftet var det 766 fagansvarlege.

Suksessen blir lagt merke til også utanfor Noreg: Året starta med at EU-parlamentet kåra Store norske leksikon til «europameister i leksikon», og vi vart inviterte til Brussel for å fortelje om den norske leksikonmodellen. Det eigenutvikla publiseringssystemet vårt er ein sentral del av denne modellen, og i 2018 la vi grunnlaget for at fleire leksikonorganisasjonar kan ta i bruk dette systemet. Få hadde trudd at eit norsk leksikon kunne bli ein teknologileverandør til utlandet. Dette hadde aldri vore mogleg utan samfunnsansvaret medlemsorganisasjonane og dei fagansvarlege tek gjennom formidlinga i leksikonet. Tusen takk!

Erik Bolstad
sjefredaktør

Knut Olav Åmås
styreleiar

2018 kort oppsummert

Store norske leksikon er et allmennleksikon som dekker alle kunnskapsområder. Leksikonet er gratis, fritt tilgjengelig og reklamefritt. Med opptil 2,45 millioner brukere i måneden og 300 000 leste artikler per dag, er snl.no Norges største nettsted for kunnskapsformidling. I 2018 ble artiklene våre lest 80 millioner ganger. Det er elever og studenter som bruker oss aller mest.

Innholdet på SNL er redaksjonelt stoff som produseres i samarbeid mellom brukere og fagansvarlige. Alle kan bidra i kunnskapsdugnaden og få sitt bidrag evaluert av en fagperson. Verket redigeres etter redaktørplakaten.

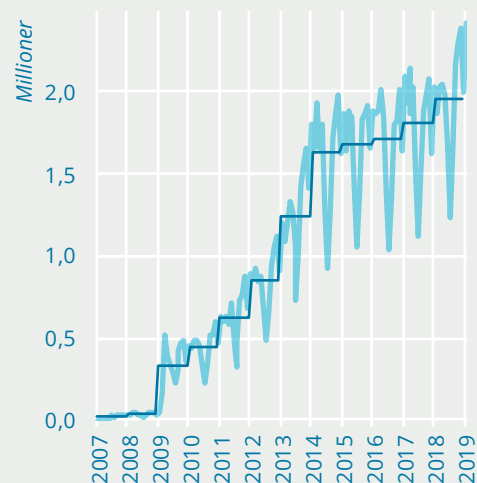
Store norske leksikon bygger på verk med

røtter helt tilbake til 1907. Innholdet oppdateres og signeres av nær 800 fagansvarlige, der flertallet er forskere tilknyttet vitenskapelige institusjoner. Universitetene er blitt selve stammen i leksikonet. Den faglige forankringen er synlig for leserne og styrker troverdigheten vår. Det er unikt at et lands akademikere i så stort monn og på felles plattform formidler til så mange. Vi er fortsatt ikke i mål med rekruttering og artikkeloppdatering, men vi har tatt noen sjumilssteg i riktig retning.

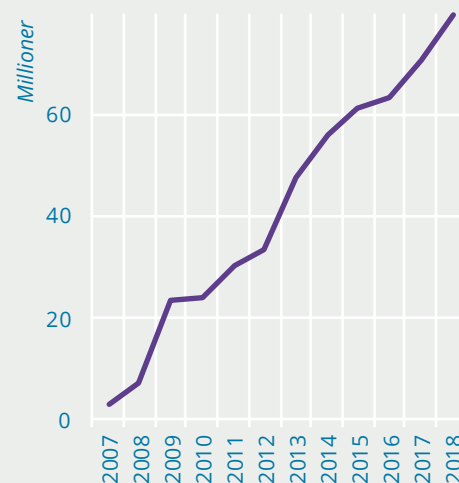
Leksikonet er blant de mest brukte norskpubliserte nettstedene. I enkelte uker i 2018 var vi det tredje største, med flere brukere enn for eksempel Aftenposten, Dagbladet og Finn.

Brukertallene til Store norske er høye: I vanlige måneder er det rundt 1,5 millioner unike brukere. I 2018 begynte brukertallene å stige kraftig etter noen års utflåting. Antallet leste artikler per år øker mye, i 2018 ble artiklene lest 80 millioner ganger.

Unike brukere per måned (lys) og gjennomsnittlig antall brukere per måned per år (mørk). Brukertallene i 2018 varierte fra 1,2 millioner i juli til 2,4 millioner i november.

Antall leste artikler per år. Artikkellesingstallene stiger mer enn brukertallene, det vil si at hver bruker leser flere artikler enn tidligere.

Medlemmer av Foreningen Store norske leksikon

UiO
Universitetet i Oslo

Nasjonalmuseet

Store norske leksikon blir gitt ut av Foreningen Store norske leksikon, som er en kunnskapsdugnad der universiteter, høyskoler og andre ideelle organisasjoner bidrar.

Samfunnsoppdraget

Demokratiseringen av medier har skapt en fragmentert offentlighet og spredt definisjonsmakten mellom mennesker, institusjoner og kommersielle aktører. Resultatet er en jungel av informasjon, det kan ofte være vanskelig å skjelne mellom hva som er sant og usant og hvilke interesser avsenderen av et budskap har. I tillegg jobber enkelte aktører aktivt med å spre løgn og propaganda gjennom falske nyheter og falsk forskning.

De store norske forsknings- og utdanningsinstitusjonene har gått sammen om å opprettholde og styrke en kilde til felles kunnskap – «det vi vet» – under én merkevare som folk har stor tillit til: Store norske leksikon. Foran skjermer i klasserommene, i eksamenslokalene, i lesesalene, på bussen og hjemme tilegner både nye generasjoner

og godt tilårskomne nordmenn seg hver eneste dag ny kunnskap om verden gjennom nesten 200 000 artikler skrevet og kvalitetssikret av noen av landets fremste fremfolk.

TILGJENGELIGGJØR ET FELLESGODE

Gyldig kunnskap er en forutsetning for å forstå, argumentere og påvirke i et demokratisk samfunn. Derfor sier grunnlovens paragraf 100 ikke bare at myndighetene er pålagt å legge til rette for at den offentlige samtalen skal være åpen, men også for at den skal være opplyst. Dette er kjernen i samfunnsoppdraget til både Store norske leksikon og leksikonets medlemmer.

Ved å formidle den kunnskapen de produserer og besitter tar universitetene derfor et aktivt

samfunnsansvar. De oppfyller kravet om å formidle bredt ved at det leses tre leksikonartikler hvert eneste sekund, døgnet rundt. Folket, som finansierer universitetene gjennom skatter og avgifter, får valuta for pengene gjennom et oppdatert, kvalitetssikret og gratis oppslagsverk. Slik tilgjengeliggjøres det fellesgodet som kunnskapen er.

Det er viktig at de største kunnskapsaktørene samler seg rundt én felles plattform for formidling av basiskunnskap: Til tross for SNLs sterke merkevare, er Google leksikonets viktigste inngangsport. I 2018 stod trafikken fra Google for 89 prosent av sidevisningene. SNL kommer høyt i søkeresultatene fordi vi er en troverdig kilde til informasjon som er mye brukt og lenket til. Når informasjonen er samlet på ett nettsted er det enklere for folk å få tilgang til den.

Nordmøre tingrett
Dom
Avtalerett.
Avtaletolkning.

Borgarting lagmannsrett
Kjennelse
Frygderett.
Ykepenger.
Utlegg.
Betalingskrav.

Borgarting lagmannsrett
Kjennelse
Sivilprosess.
Sikkerhetsstillelse etter tvisteloven § 20-11.
Sivilprosesskonvensjonen.

Også domstolene tar i bruk Store norske leksikon for å avklare vanskelige spørsmål og saker, og leksikonets definisjoner brukes i domsavsigelser og kjennelser. I 2018 ble vi for eksempel brukt for å forklare mineralet *eklogitt*, i en tvist om retten til å utvinne dette mineralet. Borgarting lagmannsrett lente seg på SNL for å slå fast hva som menes med et så grunnleggende begrep som *borger*, eller i spørsmål om hva *mineralolje* er, da Finansdepartementet saksøkte Norske Shell.

Styreleder Knut Olav Åmås og styremedlem Nils Christian Stenseth bidro til å løfte fram Store norske leksikons samfunnsoppdrag.

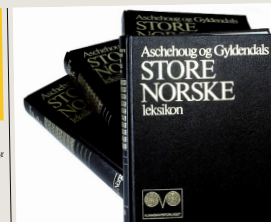
Dagens Næringsliv | Mandag 28. mai 2018

Norsk leksikon ble europamester mot alle odds

Kan et leksikon bli en digital suksess? Vi trodde ikke det var mulig, men heldigvis ga vi det et forsøk, og er blitt kåret til Europas beste.

Innlegg
Nils Chr. Stenseth

De fleste store norske nettstedet opplever fagansjefen eller til i brukstallene. Men ett forsettet å vokse – mot alle odds. Store norske leksikon forbindes av mange med læringstidene papirmatodotter i bokhyllen; færre vet at det er en digital suksess som vekker interesse og oppsikt. EU-parlamentet peker nettopp til Norge som det fremste eksempelet på hvordan europeiske land kan møte russisk propaganda, høyreekstrem nettsider og falske nyheter med kvalitetssikret kunnskap tilgjengelig for alle. Suksessen har ikke kommet

nettlesikon var stor, både i akademien og i politikken: Det ble sett på som løst overens og kjeftbart i møte med Wikipedia. Der sammen av folkesivillige innlegg hadde skapt et imponerende nettverk av informative artikler. I forutningsdebatten om statsstøtte ble SNL kalt «en mastodont» som «så til de grader er blitt spill på siden av seg selv, av konkurransen og av

som ble betende Foreningen Store norske leksikon var opppe og stå i 2015, men etter tre år er suksessen større enn vi kunne drømme om. I 2017 hadde SNL no rundt to millioner unike brukere i måneden og det ble lest 71 millioner artikler, en vekst på 8 prosent fra året før. Over 700 av Norges fremste akademikere skriver, oppdaterer og kvalitetssikrer innholdet i de nær 200 000 artikler som leksikonet

I 2010 kåret kunnskapforlaget inn i landsdel for Store norske leksikon. De fjerde og siste plasseringene ble et pærgesluk, og hver bruktebetaling eller annonser kunne opprettholde det digitale SNL, no. So slet med lave bruk tall. Foto: Sverre Houmb

Kommentarer | 3

Signert

Knut Olav Åmås
spaltist

Noe så traust og tungt som leksika har fått en viktig rolle i dagens kamp om kunnskapen.

Bolverk mot barbari

Leksikonets historie er 2000 år lang. Nå er det reaktualisert som motvakt til løgn og konspirasjonsteorier.

Uenighet i samfunnsdebatten skyldes også ulike oppfatninger av hva som er sant. Kampen om hva som er fakta og kunnskap er en kamp om noe mer – om ideologi og politikk. Økende mengder kunnskap er tilgjengelig, men kunnskapens pålitelighet øker ikke i samme takt. Wikipedia ble forbudt i Tyrkia fra april 2017. Et leksikon kan ha så stor prestisje at altoppmøring

EN AUTORITATIV KILDE

Faglig kvalitet er SNLs eksistensgrunnlag. Formålet er «å publisere signert innhold redigert av fagfolk. Artiklene skal være kvalitetssikret med hensyn til faglig etterrettelighet og kildekritikk».

Et leksikon skal ikke bare samle faktaopplysninger, det skal også definere begreper og formidle analytiske framstillinger av hendelser, emner og personer. Et opplyst samfunn har behov for at landets mest kunnskapsrike mennesker skaper slike analytiske tekster.

I SNL dyrker og verdsetter vi derfor kompetanse, og de fagansvarlige er håndplukkede eksperter innenfor hvert fagfelt. Men modellen er ikke komplett uten mulighet for brukermedvirkning - for å skape både transparens, engasjement og legitimitet. Muligheten alle har til å bidra med endringsforslag og kommentere artikler, sørger for at vi drar nytte av kompetansen som finnes i samfunnet vårt, samtidig som leksikonet ikke blir elitistisk og fjernt fra folk flest. Det gjør det også lettere å holde leksikonet oppdatert i en verden i konstant endring.

Når mange hundre forskere skriver signerte artikler i SNL, skaper de kilder som det kan henvises til og der kvaliteten er enkel å vurdere basert på hvem forfatteren er. Artiklene fungerer som autoritative kilde-tekster, både for generell kunnskapsutvikling og i samfunnsdebatt.

INFRASTRUKTUR FOR KUNNSKAP

På samme måte som samfunnet trenger troverdige nyhetskilder, trengs tilsvarende gode kilder for grunnlaget og bredden i vitenskapen. Selv i et mylder av innhold er det ingen selvfølge å finne gode kilder. Det kommer helt enkelt an på hvem som skaper nettinnholdet.

Store norske leksikon er infrastrukturen der forskerne har mulighet til å formidle faget sitt til allmennheten i et nøkternt og tilgjengelig språk.

Forskerne kan selv formidle grunnbegrepene direkte til allmennheten, uten at temaene må spisses for å passe en journalistisk vinkling.

VITENSKAPENS STEMME

Særlig i samfunnsdebatter er det viktig at forskere når ut med god kunnskap og fakta. Store norske leksikon har vitenskapelig basert innhold, også i stridsspørsmål.

Vi har ikke som mål i seg selv at innholdet skal virke «nøytralt» eller gjengi hva folk flest er enige om. Derimot skal vi gjengi hva forskere flest er enige om - eventuelt hva de er uenige om, der det er relevant.

ÅPENHET OM HVEM SOM SKRIVER

Store norske leksikon praktiserer full åpenhet, og for SNL betyr åpenhet også at kildekritikk skal være enkelt. Som Kulturkomiteen på Stortinget formulerte det i sin merknad til støtteordningen for nettleksikon: «Komiteen vil påpeke at åpenhet om hvem som skriver er vesentlig for å kunne utøve direkte kildekritikk, og derved kvalitetssikre og forbedre levende leksikalske oppslagsverk.»

Å mestre kildekritikk er en stadig viktigere forutsetning for å bli kunnskapsrik. Hos oss skal folk kunne se *hvem* som står bak all aktivitet, og derfor krever vi at alle skriver under fullt navn. I tillegg er hver eneste revisjon av hver artikkel tilgjengelig: Man kan se hvem som har foreslått endringer, og like viktig, hvem som har godkjent dem.

Over tid danner oppdateringshistorikken fortellingen om hvem som har definert den norske kunnskapsarven.

- Formidling på norsk gjør at flere forstår

- Når så å si all fagutvikling foregår på engelsk og formidles på engelsk er det en stor og viktig oppgave å formidle fagstoff på norsk. For medisin er også bruksområdet veldig tett opp mot pasienter, og da er det mange gode argumenter for å bruke norsk, og å anstrenge seg for å finne gode ord og uttrykk. SNLs lesertall og utstrakt bruk blant unge er et fantastisk utgangspunkt for å spre faglig språk på norsk.

Det sier Erlend Hem, leder for Gruppe for norsk medisinsk fagspråk og redaktør for Språkspalten i Tidsskrift for den norske legeförening. Han er også fagansvarlig for kategorien Medisinsk språk i Store norske leksikon. Kategorien har 1270 artikler og er lest 450 000 ganger det siste året.

- Norsk er et veldig rikt språk. Det er mange muligheter til å formulere seg både rikt og godt på norsk, også med medisinsk fagspråk. Jeg gleder meg over at SNL har en aktiv holdning til å bruke norsk fagspråk. På konferansen Norsk fagspråk i forskning og høyere utdanning i november ble SNL trukket fram. Det er gull at SNL er en tilgjengelig kilde for alle og at det brukes så aktivt.

Som det sies i Stortingsmeldinga Mål og Mening: «Ordbøker og leksikalske oppslagsverk utgjør ein viktig del av den totale skriftkulturelle infrastrukturen i eit språk-samfunn. (...) Eit livskraftig nasjonalleksikon, som i dag må finnast i digital grunnform, er ein nødvendig del av ein språkleg infrastruktur for framtida.»

Hem har også undersøkt behovet for norsk fagspråk:

- For noen år siden lot vi allmennleger lese en artikkel på enten norsk eller engelsk. Selv fagpersoner som er vant med engelsk fagspråk fikk med seg mer når de leste på norsk. Som kollega Magne Nylenna sier: «De tenker på norsk, de snakker på norsk, de drømmer på norsk. Det er det språket vi må bruke.»

Erlend Hem

STORE NORSKE LEKSIKON ♥ WIKIPEDIA

Store norske og Wikipedia brukes til ulike formål, og vi mener at de to oppslagsverkene gjør offentligheten bedre på hvert sitt vis: Store norske leksikon er på sitt beste i definisjoner og analyser der god faglig forståelse tilfører merverdi. Wikipedia er et fantastisk oppslagsverk til faktainformasjon om f.eks. kjente personer eller geografiske enheter, men uten faglig kvalitetssikring.

Wikipedia har samlet høyere lesertall enn Store norske leksikon. Hovedårsaken er at vi ikke dekker like mange områder. Både personer, hendelser, steder og begreper som omtales i Store norske leksikon skal ha nasjonal eller faglig relevans.

For artikler som er relevante for akademisk formidling, har Store norske leksikon ofte like mange lesere som norsk Wikipedia: Geografi og populærkultur er mindre lest, mens innen jus, litteratur, religion, historie og lignende, har vi gjerne like mange lesere. Medisinartikler er til dels mye mer lest i Store norske leksikon. Norsk og særlig engelsk Wikipedia lenker mye til Store norske leksikon som kilde.

MEST LEST I STORE NORSKE LEKSIKON OG WIKIPEDIA 2018

Både Store norske leksikon og Wikipedia er åpne for at «hvem som helst» kan bidra. I Store norske går imidlertid en fagperson gjennom alle endringsforslag før publisering, og ingen bidragsytere får lov til å være anonyme. Begge modellene har fordeler og ulemper: Wikipedia kan ofte være raskere, mens SNL er på sitt beste i artikler der god faglig forståelse, definisjoner og analyser tilfører merverdi. Det ser ut til at leserne våre forstår forskjellen mellom oppslagsverkene og bruker oss til ulike ting: Blant de hundre mest leste artiklene i SNL og norsk Wikipedia er det ingen overlappende tema.

STORE NORSKE LEKSIKON	NORSK WIKIPEDIA	ENGELSK WIKIPEDIA
1. hinduisme	1. Norge	1. Deaths in 2018
2. islam	2. VM i fotball 2018	2. 2018 FIFA World Cup
3. buddhisme	3. Håndball-EM 2018 kvinner	3. Avengers: I.W. (film)
4. jødedom	4. Håndball-EM 2018 menn	4. Meghan Markle
5. første verdenskrig	5. Elizabeth II	5. Freddie Mercury
6. kristendom	6. Oslo	6. Black Panther (film)
7. Den franske revolusjon	7. Marit Bjørgen	7. Elizabeth II
8. Den kalde krigen	8. Per Sandberg	8. Stephen Hawking
9. andre verdenskrig	9. Paradise Hotel (Norge)	9. List of Marvel films
10. Norges litteraturhistorie	10. Gjert Ingebrigtsen	10. Cristiano Ronaldo

Kilder: Google Analytics (SNL) + en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:2018_Top_50_Report, tools.wmflabs.org/topviews (Wikipedia)

Leksikon for alle

Leksikon har for første gang i historien blitt allemannseie, og aldri før har så mange nordmenn lest leksikon som i 2018. Mens papirleksikon var en dyr investering som fantes i et mindretall av norske hjem, er nettleksikonet tilgjengelig for alle med tilgang til internett - og i dagens Norge er dette praktisk talt alle.

Oppslutningen om Store norske leksikon er stor og voksende: I 2018 hadde snl.no 80 millioner sidevisninger, 13 prosent mer enn i 2017 og 25 prosent mer enn i 2016. Mer enn 300 000 unike brukere var innom snl.no på vanlige hverdager utenfor feriene.

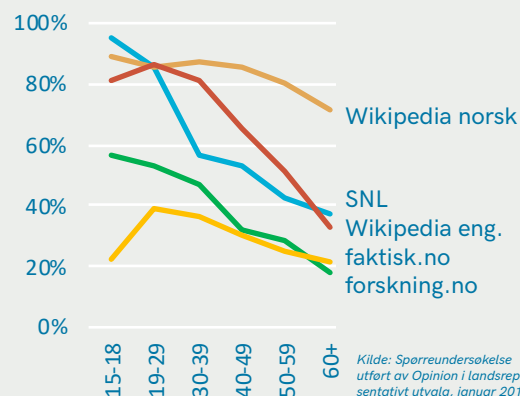
HØY TILLIT

Disse tallene er et resultat av flere års jobbing for å styrke innholdet og et strategisk kommunikasjonsarbeid for å fortelle hvordan innholdet skapes og kvalitetssikres. SNL står svært sterkt blant de unge, både i kjennskap, bruk og tillit, noe skoleverket har mye av æren for.

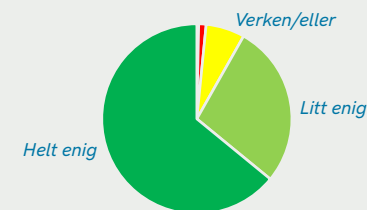
En stor undersøkelse gjennomført av Opinion for Store norske leksikon i januar 2019 gir god innsikt i tilliten og oppslutningen SNL har i den norske befolkningen i dag, mindre enn ti år etter at leksikonet stod i fare for å bli lagt ned: 56 prosent av befolkningen vet at snl.no er nettadressen til Store norske leksikon;

KJENNSKAP TIL OG BRUK AV SNL OG ANDRE NETTSTEDER ETTER ALDERSGRUPPE

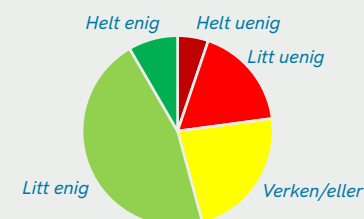
SNL er kjent av 95 % av 15-18-åringene; kjennskapen synker med alderen, og i 60+ kjenner 37 % til snl.no. Wikipedia er mer kjent, og brukes ofte til andre formål enn snl.no.

«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I STORE NORSKE LEKSIKON ER RIKTIG»

«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I WIKIPEDIA ER RIKTIG»

i aldersgruppen 15-18 år er 99 prosent kjent med dette, mens blant dem over 50 år er tallet under 30 prosent. Kjennskapen til snl.no faller altså jo eldre man blir. 25 prosent av disse bruker SNL én eller flere ganger i uka, og selv blant dem over 60 er nesten halvparten av dem som kjenner til snl.no innom leksikonet én gang i måneden eller oftere.

Undersøkelsen viser også at tilliten til leksikonet er svært høy: 84 prosent av dem som kjenner til SNL svarer at de stoler på innholdet i stor eller svært stor grad, mens bare én prosent svarer i svært liten eller liten grad. 82 prosent vet at SNL er skrevet og kvalitetssikret av fagfolk, og 68 prosent er litt eller helt enige i påstanden «Jeg får svar på det jeg lurer på i Store norske leksikon». 75 prosent stoler mer på SNL enn på Wikipedia, mens bare fem prosent stoler mer på Wikipedia enn på SNL. Mens halvparten svarer at de har funnet feil på Wikipedia, har bare fem prosent gjort det samme på SNL.

På ett område har vi åpenbart ikke lykkes: Bare syv prosent av dem som kjenner til snl.no vet at alle kan bidra med innhold til Store norske leksikon; dette er en utfordring. Vi er stolte over å ha funnet en måte å både åpne for at alle kan bidra til leksikonet, men samtidig sikre at det er kvalitetssikret av fagfolk. I tillegg til målrettet merkevare- og omdømmebygging blant dem over 40 år blir derfor et av hovedmålene framover å øke kjennskapen til folkets mulighet til å bidra med innhold til SNL.

UTE BLANT FOLK

Det er viktig for SNL å øke kjennskapen til leksikonet blant dem over 40 år. De siste årene har vi derfor jobbet aktivt med å være mer synlig ute blant folk, ikke bare på nett, men som en bidragsyter til og deltaker i samfunnsdebatten.

I løpet av 2018 hadde SNL ca. 20 ulike arrangementer, alt fra åpne debattmøter og panelsamtaler til samlinger for fagansvarlige ved universitetene.

Arendalsuka er én av arenaene vi har prioritert de siste to årene. I 2018 hadde vi fire egne arrangementer, blant annet en debatt om kritisk tenkning i skolen og en panelsamtale om SNLs rolle i kunnskapssamfunnet med den noe ironiske tittelen «Er det bare leksikon som kan redde oss fra den globale apokalypsen?» I tillegg samlet vi framtidens beslutningstakere - ungdomspartiene - til en populær og uformell quiz og ledet en debatt om finansiering av forskningsformidling.

I samarbeid med Universitetet i Oslo fortsatte vi arrangementsserien «Opplysningen» på Blindern, der to forskere og én leksikonredaktør samles på en scene i lunsjen for å komme til bunns i begreper som postmodernisme, skam, etnisitet og feminisme.

SNL arrangerer jevnlig panelsamtaler, møter og debatter. Her fra Arendalsuka 2018 hvor sjefredaktør Erik Bolstad i Store norske leksikon, rektor Dag Rune Olsen ved Universitetet i Bergen og Naja Bentzen fra Europaparlamentet snakket om tilgang til kvalitetssikret kunnskap i Norge og Europa.

I en spørreundersøkelse i januar 2019 ba vi nordmenn beskrive SNL med tre ord. Svarene var nesten overveldende positive.

Leserne

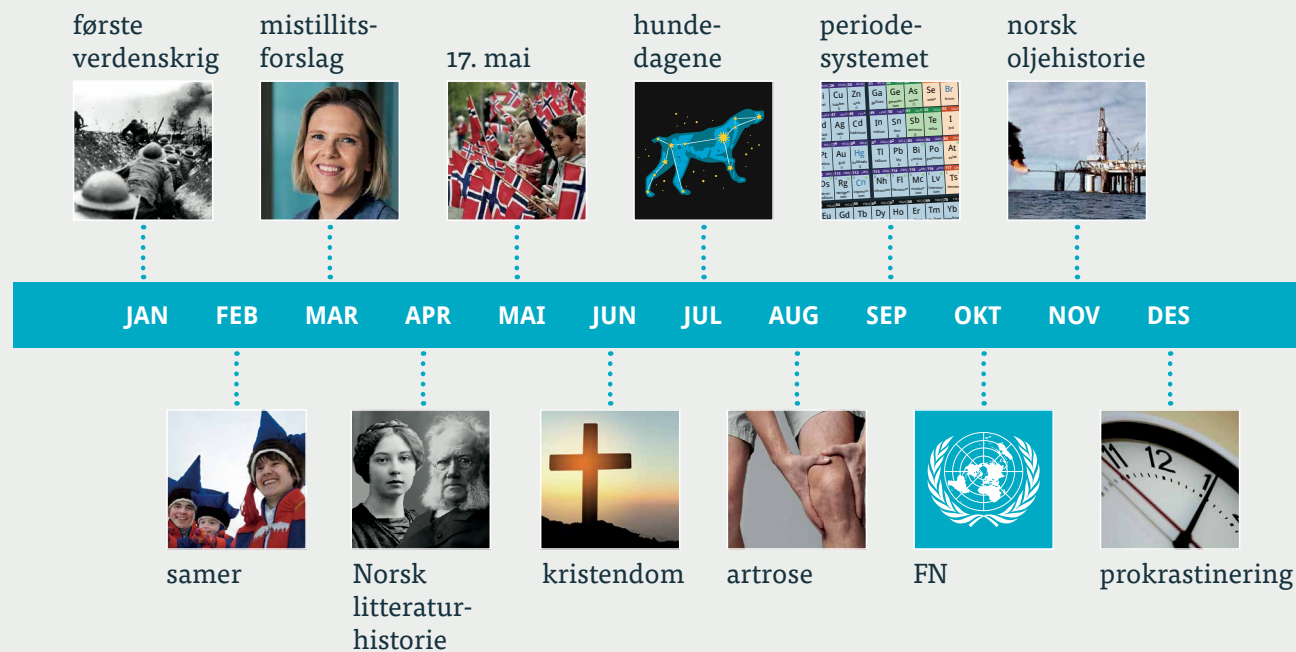
Store norske leksikon får stadig flere lesere og setter stadig nye rekorder: I november 2018 hadde SNL for første gang mer enn 2,4 millioner unike brukere på én måned, og i løpet av året leste folk mer enn 80 millioner artikler. 315 000 artikkelvisninger på en vanlig hverdag betyr at leksikonet leses mer enn noensinne.

2017 var et år med svært god vekst i lesertallene, og det er derfor utrolig flott å se at veksten fortsatte også i 2018: Antall unike brukere var fire prosent høyere enn året før, antallet leste artikler økte med 13 prosent, og gjennomsnittstiden hver besøkende brukte på snl.no økte med fem prosent

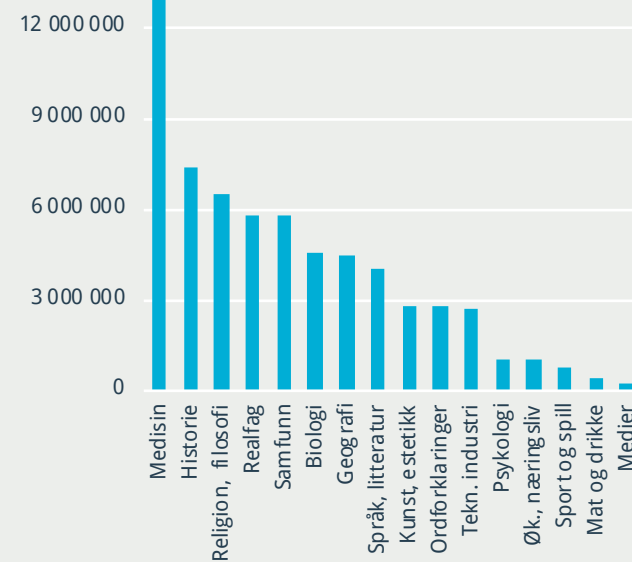
til 2 minutter og 36 sekunder. De to siste tallene er en tydelig indikasjon på at stadig flere bruker mer tid på hver artikkel og leser flere artikler når de først er inne på snl.no. Dette er svært gledelig, særlig med tanke på at de fleste andre store nettsteder ser motsatt utvikling.

Dersom leksikonet hadde vært med i TNS Gallups offisielle statistikk over norske nettsteder, hadde det i sin beste uke ligget på tredjeplass på lista over de mest brukte norskpubliserte nettstedene. Elever og studenter er leksikonets største brukergruppe. I en Opinion-undersøkelse utført i januar 2019 svarte 96 prosent av dem mellom 15

og 18 år at de kjente til snl.no, og av disse svarte 73 prosent at de bruker leksikonet én eller flere ganger i uka, mens 24 prosent av respondentene i aldersgruppa 19-29 år svarte det samme. Derfor er det kanskje ikke så rart at de mest leste artiklene også er sentrale temaer på pensum i skoleverket, som de store religionene, vitenskapens grunnbegreper, viktige historiske hendelser og sentrale personer. Samlet sett er medisin og helsestoff mest lest (medisinartiklene ble lest 13,2 millioner ganger i 2018), samtidig som vi ser klare spor i statistikken etter temaer, begreper, personer og fenomener som dukker opp i mediens nyhetsdekning.

Mye leste artikler i Store norske leksikon per måned i 2018. De mest leste artiklene i hele 2018 var hinduisme (lest 153 471 ganger), islam (134 150), buddhisme (133 695), jødedom (124 591) og første verdenskrig (115 669).

Mest leste kategorier i Store norske i 2018. Medisinartiklene ble lest 13,2 mill. ganger, en økning på 1,7 mill. fra 2017.

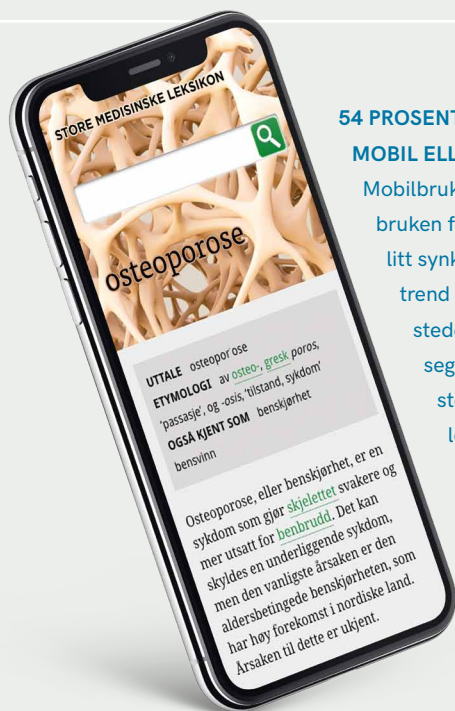
89 prosent av leserne kommer til snl.no fra Google, som dermed er den desidert viktigste inngangsporten for leksikonet. Men vi ser også en gledelig vekst i antallet som går direkte til snl.no for å søke opp artikler (syv prosent i 2018).

HVEM LESER LEKSIKON?

Den store leserskaren vår er elever og studenter: Lesertallene er høyest på høsten når studentene kommer til universitetene. Tallene synker i alle undervisningsfrie perioder.

De fem aller mest leste artiklene i 2018 var de samme som året før: hinduisme (153 500), islam (134 000), buddhisme (133 000), jødedom (125 000) og første verdenskrig (116 000). Disse fem økte i snitt lesertallene med 19 prosent fra året før, noe som tyder på at SNLs posisjon som læringsressurs blir stadig sterkere.

Skoleelever og studenter utgjør likevel bare én av mange lesergrupper, og er langt fra i flertall. Store norske leksikon har år for år økt oppslutningen i den generelle befolkningen, enten de skal finne fakta til familiequizen, gjøre research på jobb, forstå bakgrunnen for store og små nyheter, eller rett og slett bare tilegne seg ny kunnskap fra lenestolen. Dette publikumet ser vi godt i statistikken, og de sprer seg på mange flere artikler: De leser saker i nyhetsbildet, for eksempel rundt mistillitsforslaget mot Sylvi Listhaug og statsministerens trusler om kabinettsspørsmål i mars, de vil forstå betydningen av «hundredagene» i juli og leser seg opp på norsk oljehistorie mens suksessen «Lykkeland» ruller over skjermen. Ikke minst leser de artikler fra Store medisinske leksikon, som bukspyttkjertelen (63 000 lesere i 2018), artrose (58 000) og Parkinsons sykdom (51 000).

54 PROSENT LESTE LEKSIKONET FRA MOBIL ELLER BRETT I 2018

Mobilbruken øker fortsatt kraftig, bruken fra desktop og nettbrett er litt synkende (dette er en vanlig trend hos mange norske nettsider). Nettsidene tilpasser seg automatisk ulike skjermstørrelser for å gi en god leseropplevelse. Medisinstoffet er overrepresentert på mobil sammenlignet med desktop, særlig på kveldstid. På mobil leser folk i snitt 1 minutt og 12 sekunder, på nettbrett 2:32 og på PC/Mac 3:32.

SNLs fotodugnad skapte engasjement i sosiale medier. Vi samarbeidet med *God Morgen Norge* på TV 2 om å få bildelagt leksikonartiklene om steder i Norge. Folk fra hele landet leverte vakre bilder fra sin hjemkommune rett inn i leksikonet, og vi delte dem videre på Facebook. Slik fikk leksikonet ikke bare flere bilder, men også flere følgere og venner.

Hver dag deler vi en leksikonartikkel på Facebook-siden vår, til glede for våre mer enn 6 000 følgere (opp 13,5% i 2018). Dette var en av postene som engasjerte aller mest i 2018.

Fakta mot fantasi

FOR FIRE år sidan skreiv me her at nettleksikonet Store norske leksikon var truga. Etter ei tid å ha vore sikra med midlar frå stiftinga Fritt Ord, Sparebankstiftelsen og Norsk faglitterær forfatter- og oversetterforening dreiv prosjektet for lånte pengar.

BAKTEPPE var, mellom anna, at internett er eit oppslagsverk i seg sjølv. I tillegg var nettleksikonet Wikipedia etablert. Det internasjonale nettleksikonet er eitt av verdas ti mest besøkte nettstader.

FORKJEMPARANE for eit eige norsk nettleksikon kjempa mot sterke krefter både internasjonalt og innanlands. Dåverande kulturminister, Anniken Huitfeldt, sa nei til å ta ansvar for eit eige nasjonalt nettleksikon som ikkje løner seg kommersielt. Også andre sentrale politikarar såg på eit eige norsk nettleksikon som lite aktuelt.

I HALLINGDØLEN etterlyste me at statsrådene for kultur og kunnskap skulle stikke hovuda saman og finne ei løysing. Me peika på at det er fleire partar som bør sjå det som naturleg å støtte det norske alternativet. Slik saka stod, såg det ut til å handle om manglande koordinering mellom gode krefter.

ME FEKK oppfylt ynskjet. Det akademiske miljøet klarte å samle seg om ein rekningsplan. Organisasjonen Store norske leksikon vart i 2014 omdanna til Foreningen Store norske leksikon. Universiteta og fleire andre organisasjonar er medlemmer i foreninga, og er dermed eigarar av oppslagsverket.

LESARTALET har no auka til to millionar unike brukarar månadleg og det blir lese 350.000 artiklar kvar dag. Dette er oppsiktsvekkande for eit verk som for få år sidan var dødsdømt av dei fleste. Leksikonet er ei gratis kunnskapskjelde for alle. Det er skrive av fagfolk, innhaldet er vitsskapeleg fundert, og det skal dekke all forskingsbasert kunnskap.

DET SISTE er viktig. Med dei siste to åras fokusering på begrepet «fake news», eller juksenyheiter på norsk, er det liten tvil om at behovet for faktabasert kunnskap er større enn nokon gong. I ei tid der nonsens og propaganda spreier seg med lysets fart over internett, utgjør tilgang til skikkelege fakta ei solid motvekt.

SIDAN SVÆRT mange er frustrert over manglande tillit til nyheiter og informasjon, er me ikkje i tvil om at mange er glade for innsatsen som vart lagt ned for å berge det norske nettleksikonet. Og me trur endå fleire vil bli det når dei blir merksam for kva for skattkiste dette er i arbeidet med å sikre kunnskapsnivået som eit oppgåande demokrati som vårt er avhengig av.

Kunnskapskilde for mediene

Store norske leksikon ble sitert i norske medier hver eneste dag i 2018, og mer enn noensinne tidligere. SNL er en viktig leverandør av bakgrunnsfakta til redaksjoner over hele landet som ønsker å gi leserne kontekst til løpende nyhetssaker - fra de store debattene og saker som dominerer det globale nyhetsbildet, til de små og nære lokalsakene.

NVE

HYPE. Ifølge Store norske leksikon er hype en betegnelse på opphøysende og eventuelt manipulerende omtale eller markedsføring; reklame som skaper store forventninger til et produkt ved hjelp av overdrivelser.

Lofotposten 28. august 2018

Fakta

Syria-krigen

Trolig den verste humanitære katastrofen siden den andre verdenskrig.
10 millioner mennesker, rundt halvparten av befolkningen, er drevet på flukt.
Rundt 250.000 - kanskje så mange som 400.000 - er blitt drept.
Store deler av landet er ødelagt av krigshandlinger. Bruk av kjemiske stridsmidler mot sivile er blitt påvist.

Kilde: Store norske leksikon

Lofotposten 22. januar 2018

St. Peters fingermerker

Ifølge Store Norske leksikon er St. Petersfisk en benfiskart i St. Petersfiskfamilien. Den blir opptil 90 cm lang og hunnene blir størst. Den har høy og sammentrykt kropp, brunlig rygg, og gulaktige, gliinsende sider med en stor, mørk flekk midt på, som etter gammel tro skal være St. Peters fingermerker.

ROMERIKESBLAD 23. januar 2018

Den nye storkommunen Lillestrøm har behov for et nytt kommunevåpen. Men i stedet for å henvende seg til profesjonelle aktører først, vil politikerne ha innspill fra innbyggerne i de tre kommunene Skedsmo, Fet og Sørums.

Eventuelt så kan man videreføre ett av dagens kommunevåpen.

- Mange mener at ett av de vi allerede har i dag, duger, sier Grimstad Hansen.

Hun sikter til Sørums kommunevåpen, den røde, fembladede Sudreimrosa på gullbunn. Ifølge Store Norske Leksikon gjengir våpenet hovedmotivet i adelsvåpenet til Sudreimsætten. Sudreimsætten var en norsk stormannssætt i middelalderen som hadde stamsete på Sudreim i nåværende Sørums.

Lofotposten Mandag 26. februar 2018

Emomali Rahmon i Tadsjikistan

I mai 2016 stemte angivelig 95 prosent av dem som avla stemme, for en grunnlovsendringer som ga president Rahmon mulighet til å sitte som president livet ut. Endringen ga ham også den formelle tittelen «grunnlegger av fred og nasjonal samholdighet, nasjonens leder», ifølge Store norske leksikon.

For når utnevningen av ny sjef for Interpol blir storpolitikk, er det viktig med fakta om hva Interpol faktisk er og gjør. Når det er krise i Venezuela er det godt at SNL har gode artikler om både Nicolás Maduro og Venezuelas samtidshistorie. Når abortrettigheter blir politiske forhandlingskort, har SNL artiklene som setter saken inn i den historisk konteksten til abortkampen. Når varmere klima lokker myggarter som tidligere var ukjente på våre breddegrader nordover, er SNL kilden til fakta om myggen. Når snøkrabbe fører til diplomatisk krise mellom Norge og EU, kan SNL forklare hva dette merkelige vesenet egentlig er. Når noen får en St. Petersfisk på kroken i Lofoten, kan Lofotposten hente fakta om fysiologi, utbredelse og beskatning hos SNL. Og når J.K. Rowling må forsvare seg i en Twitter-storm med henvisning til indonesisk mytologi, kan SNL fortelle at nagaer er «guddommelige vesener i indiske religioner, trolig fra tiden før vedisk religion. I hinduismen og buddhismen regnes de som lavere guder». I tillegg ser vi oftere at mediene omtaler kilder som «fagansvarlig i Store norske leksikon» for å befeste deres troverdighet.

Medias bruk av SNL har vært i vekst i flere år, og i 2018 ble leksikonet sitert 6649 ganger, 10 prosent mer enn året før og dobbelt så mye som i 2010. Vi ser også at trafikken fra de store norske mediene øker. Vi får særlig mange treff fra Dagbladet (36 000), NRK (17 000) og VG (15 000).

SNL deltar også jevnlig i radio- og TV-studioer rundt om i landet. Her hos NRK Rogaland sammen med prorektor Dag Husebø ved Universitetet i Stavanger.

Leksikonet i skolen

Skoleelever og studenter er SNLs største brukergruppe, og redaksjonen får stadige tilbakemeldinger fra lærere om at de anbefaler sine elever å bruke SNL som både lekse- og oppgavehjelp.

I 2018 opprettet vi Facebook-gruppen «SNL Skole» for folk som jobber i skoleverket, der vi deler skolerelevant stoff med lærere, og der de kan gi oss tilbakemeldinger, innspill og forslag til forbedringer. Gruppen fikk raskt 600 medlemmer, og flere av dem er lærere som vil ha besøk av oss. I 2018 gikk derfor startskuddet for vår store skoleturné hvor SNL vil lære elever om kildekritikk og leksikonbruk.

Vi var også synlig til stede på NKUL, som er er NTNUs store konferanse om IKT i skolen. Vi holdt foredrag, sto på stand og snakket med mange interesserte lærere som fikk med seg våre plakater om kildekritikk og periodesystemet.

I flere år har redaksjonen jobbet aktivt for å gjøre de viktigste artiklene lettere å lese og tilpasset det faglige nivået til elevene som trenger dem. Vi har jevnlig fokusgrupper med elever i videregående skole, der vi diskuterer konkrete artikler og får tilbakemelding om hvordan de kan gjøres bedre og mer forståelige.

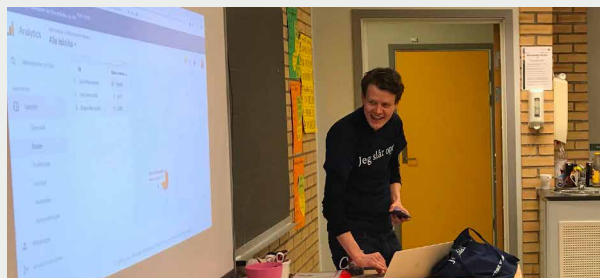

15 skoleelever gjennomførte Operasjon Dagsverk hos Store norske leksikon i 2018. De ga tilbakemeldinger til tekster og la inn lenker og bilder i leksikonet.

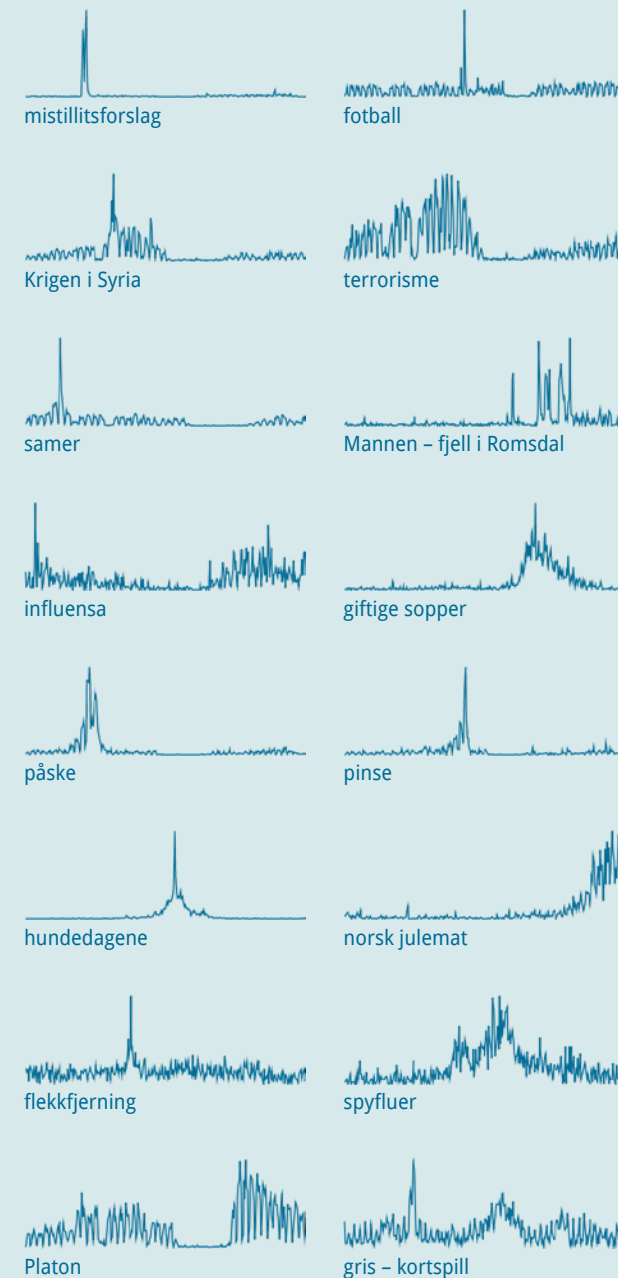
At arbeidet bærer frukter ble tydelig i undersøkelsen Opinion gjennomførte i januar 2019: I aldersgruppen 15 til 18 år visste 99 prosent av de spurte at snl.no er det samme som Store norske leksikon, og 73 prosent i samme aldersgruppe bruker SNL én gang i uka eller oftere. I samme aldersgruppe var kjennskapen til Store norske leksikon faktisk større enn til Wikipedia, Google og NRK.no. 76 prosent av 15-18-åringene stoler «i svært stor grad» på SNL, mens det tilsvarende tallet for norsk Wikipedia er 7 prosent. 75 prosent er litt eller helt enige i at SNL er deres «primære kilde for faktakunnskap», og 78 prosent stoler mer på Store norske leksikon enn på Wikipedia.

SNL PÅ EKSAMEN I HELE NORGE

Fra 2016 har vi tilbudt en juksestikker versjon av SNL til eksamensbruk. I 2016 brukte 11 av 19 fylker løsningen. I de påfølgende årene har ordningen blitt mer kjent i skolen, og i 2018 deltok alle landets fylker. Dermed kunne for første gang elever ved videregående skoler over hele Norge få tilgang til SNL under eksamen. Dette er en milepæl for å sikre at elever som svarer på samme nasjonale eksamen og vurderes etter samme kriterier, har lik tilgang til hjelpemidler.

I løpet av 2018 og 2019 besøker SNL skoler over hele landet for å fortelle om leksikonet, få tilbakemeldinger om viktige artikler og utveksle erfaringer med lærere.

Artiklene leses ikke like mye hver dag, noe som er tydelig i grafene over lesertall for noen artikler i 2018. *Mistillitsforslag* ble for eksempel nesten bare lest da det stormet rundt Sylvi Listhaug.

Slik lager vi leksikon

Vi gir ut fire leksika på snl.no:

- ▶ **STORE NORSE LEKSIKON** - SNL er hovedleksikonet med 161 395 artikler. Det er et allmennleksikon, oppdatert av fagfolk hver eneste dag.
- ▶ **STORE MEDISINSKE LEKSIKON** - SML er Norges største medisinske oppslagsverk med 12 484 artikler. SML oppdateres av fagansvarlige medisinerere.
- ▶ **NORSK BIOGRAFISK LEKSIKON** - NBL er et historisk verk som er publisert slik det kom ut fra 1999 til 2005. Det inneholder 5 855 artikler om sentrale personer i norsk historie og blir ikke oppdatert.
- ▶ **NORSK KUNSTNERLEKSIKON** - NKL er et historisk verk med 3 819 artikler om norske kunstnere. Innholdet er det samme som ved utgivelsen (1982 til 1986). Nasjonalmuseet eier NKL, men vi publiserer det.

KUNSTEN Å FÅ 800 FAGFOLK TIL Å JOBBE SAMMEN

Store norske leksikon er et sted der du kan forvente å finne oppdatert og kvalitetssikret innhold. For at vi skal lykkes med dette, må vi ha en god og effektiv metodikk.

Fagansvar er det grunnleggende prinsippet: Hver kategori i leksikonet kan ha én fagansvarlig, og hver artikkel hører til én kategori. En fagansvarlig er en håndplukket ekspert som har ansvar for å forvalte ett område av leksikonet. Samme person kan godt ha fagansvaret for mange kategorier.

Det er redaktørene som avgjør hvem som skal være fagansvarlige. Vanligvis er det vi som oppsøker dem fordi vi trenger nye eksperter på bestemte områder, men det hender også at fagfolk kontakter oss selv med ønske om å bli fagansvarlige.

HVEM SKRIVER ARTIKLENE?

De fagansvarlige skriver nye artikler og oppdaterer de gamle artiklene. Tekstene i leksikonet bygger nesten alltid på tidligere versjoner. Det er en unik form for samskriving, der for eksempel botanikere i dag bygger videre på og korrigerer artikler fra forrige generasjons botanikere.

Redaktørene skal ikke skrive artikler selv. Vår jobb er å finne gode fagansvarlige, motivere dem til formidling, hjelpe dem med prioritering og å finne presise og tilgjengelige formuleringer. Sammen sørger vi for at artiklene er faglig troverdige, har et godt språk, bilder, lenker, at de er rimelig proporsjonerte og følger en enhetlig form.

Den kanskje viktigste delen av en leksikonartikkel er definisjonen alle artikler starter med. Mye av arbeidet med å gjøre artiklene mer tilgjengelige og forståelige ligger nettopp her og er noe både de fagansvarlige og redaktørene jobber mye med.

Store norske leksikon på Arendalsuka 2018. Til venstre: Jette Christensen og Turid Kristensen i debatt om kritisk tenking i skolen. Over: Redaksjonen var godt synlig i bybildet!

PRIORITERING OG DUGNADSÅND

Det er en utfordring å skulle ha oversikt og styre arbeidet. Hvor oppdaterer de fagansvarlige, og hvor burde vi legge inn innsatsen nå? Hvor har folk foreslått endringer og kommentert, og har den fagansvarlige svart? Og sist, men ikke minst: Hvordan kan en liten redaksjon sørge for at 800 ulike mennesker fra hele landet arbeider best mulig - og ganske likt - med 175 000 artikler?

SNL og SML har 175 000 artikler som alle forventes å være faglig gyldige til enhver tid. Det er en enorm mengde innhold som skal vedlikeholdes. I tillegg har vi fortsatt store mengder «papir» - det vil si artikler som kan ha godt innhold, men som mangler det folk forventer av et digitalt leksikon: lenker, bilder og fulle setninger.

Når redaksjonen verver og veileder fagansvarlige, prioriterer vi etter lesertall, aktualitet, hvor faglig sentralt innholdet er og i hvilken grad det er utdatert. Samtidig er leksikonet en dugnad. Alle vet at når det først dukker opp ivrige entusiaster på en dugnad, er det lurt å holde dem i gang. Og på noen

områder har det vært langt enklere å finne engasjerte eksperter enn på andre. Derfor er enkelte fagområder mye mer gjennomarbeidet enn andre, blant annet innen musikk, kunst, norsk geografi, anatomi og design.

VERKTØY OG METODIKK

Vi jobber med at publiseringssystemet skal støtte opp under arbeidet vårt og prioriteringene våre. De fagansvarlige har tilgang til løpende oppdatert statistikk for sine artikler, både lesertall og siste dato for oppdatering. Dette er en stor hjelp når vi prioriterer hvor vi skal legge innsatsen, og ikke minst er lesertallene inspirerende for de fleste.

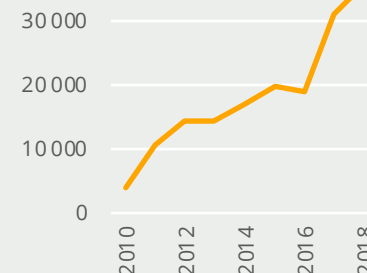
Redaktørene følger med på det de fagansvarlige gjør, og dessuten på lesestatistikken og innkomne forslag. De fagansvarlige er forventet å behandle alt fra spørsmål fra skoleelever til fagtunge endringsforslag om komplisert stoff. Det kommer stadig flere kommentarer til artiklene: I 2018 satte vi ny rekord med 1 478 kommentarer (16% økning fra 2016).

Noen få eksempler på nypublisererte, store artikler i 2018.

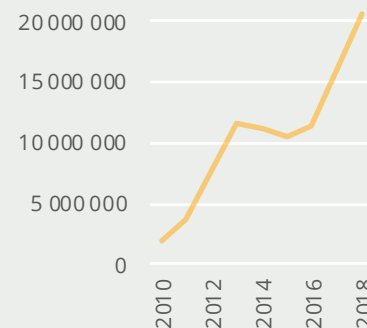
FLEST OPPDATERTE ARTIKLER NOENSINNE

I 2018 ble det for første gang oppdatert mer enn 35 000 artikler i SNL og SML på ett år, 88 prosent flere enn i 2016. Hovedårsaken var tettere oppfølging av fagansvarlige og utvikling av nye arbeidsverktøy.

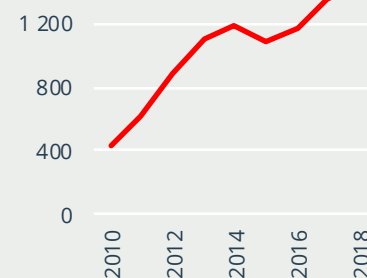
FLEST PUBLISERTE TEGN NOENSINNE

I 2018 ble det for første gang publisert mer enn 20 millioner tegn. Det betyr at artiklene er i ferd med å bli lengre enn før.

FLEST BIDRAGSYTERE NOENSINNE

I 2018 var det 1 441 aktive bidragsyttere i leksikonet på ett år. Litt under halvparten var aktive fagansvarlige, resten var frivillige eksterne bidragsyttere.

Fagansvarlige og forfattere

Kvaliteten på innholdet i Store norske leksikon stammer fra våre dyktige og dedikerte fagansvarlige og fagmedarbeidere. De oppdaterer artikler, behandler endringsforslag, svarer leserne og sørger for at ny kunnskap skrives inn i historien.

Ved inngangen til 2019 hadde leksikonet 766 fagansvarlige og fagmedarbeidere. 72 prosent (552) av disse er tilknyttet vitenskapelige institusjoner - 60 prosent (460) fra medlemsorganisasjonene. På ikke-akademiske områder, som en del geografi, kultur og idrett, har vi mange fagjournalister eller andre med solid arbeidserfaring fra feltet. I 2018 stod de fagansvarlige for flere leksikonoppdateringer enn noensinne.

For de fagansvarlige er SNL en sentral kanal for å formidle grunnleggende kunnskap innen fagfeltet den enkelte brenner for. Det gir en god mulighet til å nå store lesergrupper med fagstoff formulert på norsk.

For universitetene er SNL en av de største formidlingskanalene og et utstillingsvindu for kunnskapsproduksjonen som foregår ved institusjonene. I 2017 og 2018 ble det avholdt leksikonsamlinger ved så å si alle medlemsinstitusjonene.

For redaksjonen har det vært motiverende å møte de fagansvarlige, ledelsen og kommunikasjonsfolk landet rundt og oppleve den store entusiasmen de har for dette unike samarbeidsprosjektet. I tillegg har samlingene bidratt til rekordstor rekruttering av nye fagansvarlige og bidragsytere til viktige områder av leksikonet.

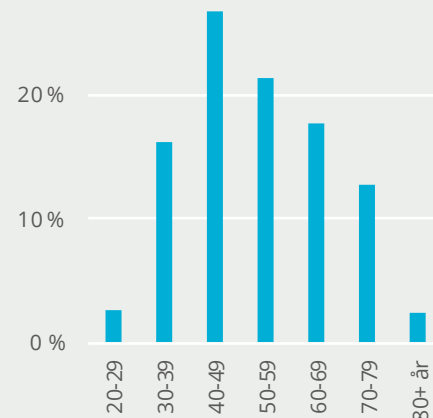
De siste tre årene har vi vervet nesten 500 nye formidlere. Samtidig er det også hvert år noen som må trekke seg. I 2018 rekrutterte vi 134 nye fagansvarlige, og særlig NTNU, UiT og UiB økte sin tilstedeværelse i SNL markant dette året. Fordelingen av fagansvarlige mellom medlemsorganisasjonene er derfor mer representativ enn noensinne.

Nær 800 av
landets klokeste hoder
oppdaterer leksikonet.
Flertallet er forskere.

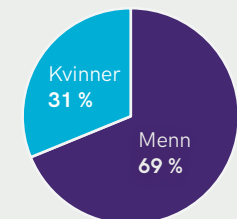
*Fra hele landet,
for hele landet*

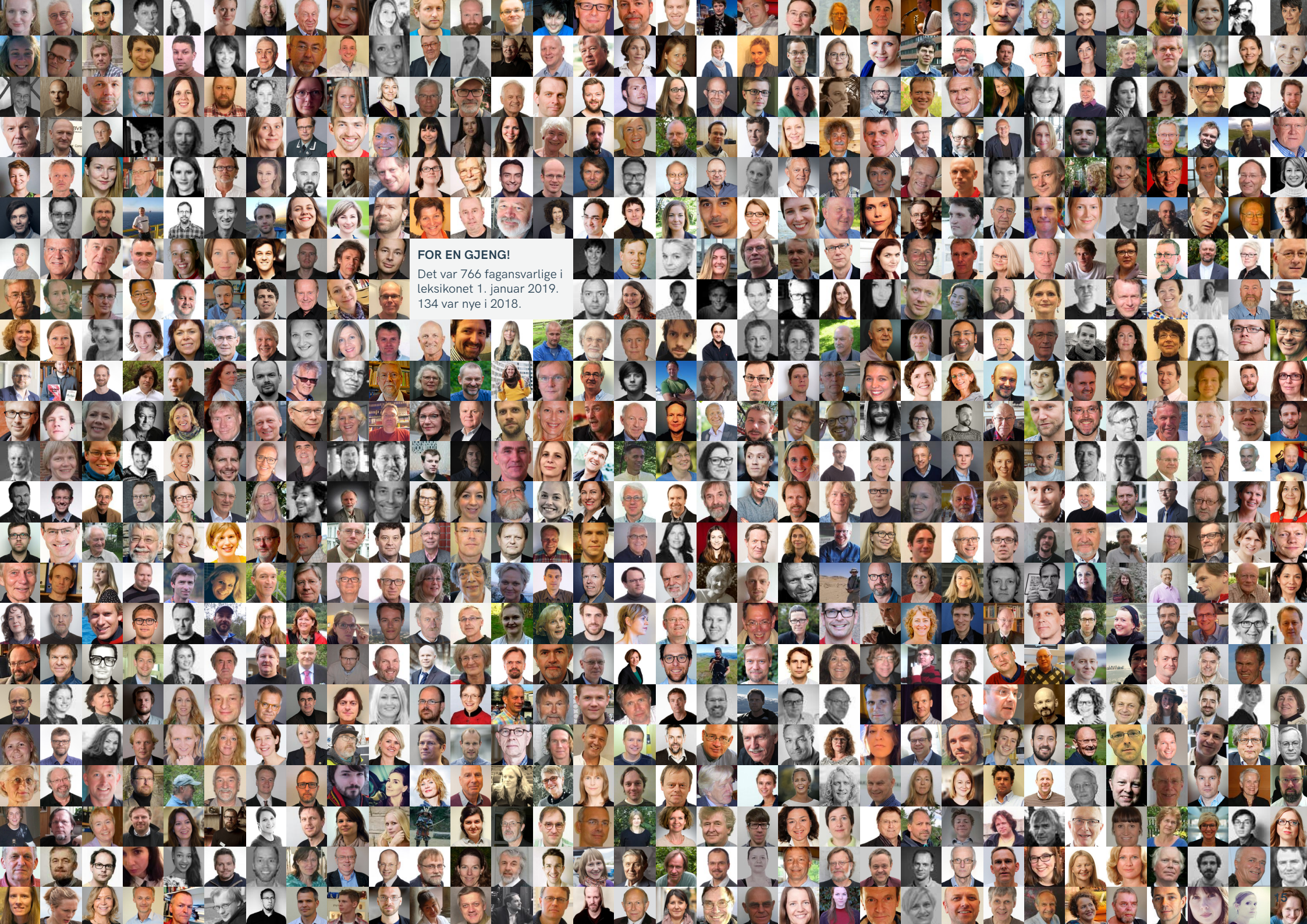
Nå skrives den norske kunnskaps-historien av sterke fagmiljøer fra alle landsdeler. Definisjonsmakten i Store norske er spredt til fagansvarlige og fagmedarbeidere fra alle universitetene og andre kunnskapsmiljøer landet rundt.

1. januar 2019 hadde leksikonet
766 fagansvarlige og fagmedar-
beidere.

31 prosent er kvinner; alt for
få, men likevel mye høyere enn i
andre lignende prosjekter.
Snittalderen er 52 år - noe lavere
for kvinnene. Den yngste er 20
år, den eldste er 87.

FOR EN GJENG!
Det var 766 fagansvarlige i
leksikonet 1. januar 2019.
134 var nye i 2018.

Satsinger i 2018

STUDENTER LÆRER FORMIDLING VED Å BIDRA I LEKSIKONET

De fleste fagansvarlige gjør hele leksikonarbeidet selv, men enkelte trekker også studenter inn i leksikonskrivningen som et pedagogisk verktøy.

Fagansvarlig for farmakologi ved Universitetet i Oslo, professor Hedvig Nordeng, og professor i biokjemi ved NMBU, Gustav Vaaje-Kolstad, gir studentene leksikonformidling som oppgave. Studentene oppdaterer og utvider korte artikler, og skriver nye, som et ledd i lære å kommunisere til lekfolk. Studentene kurses i leksikonsjangeren av redaktører og leverer utkast som revideres av fagansvarlig og redaksjonen.

Med denne modellen får man raskt oppdatert og utvidet omfattende fagfelt.

Store norske leksikon har også et samarbeid med emnet *Formidling og vitenskapsjournalistikk*

ved UiO (*MNKOM*). Emnet er åpent for bachelor- og masterstudenter fra hele Matematisk-naturvitenskapelig fakultet, og de lærer om leksikonsjangeren og andre tekstformer: populærvitenskapelig tekst, nyhet, og podkast. I 2018 skrev studentene blant annet om næringsnett, Linux operativsystem, cirus-skyer og bioluminescens.

BILDER SOM FORTELLER MER ENN TUSEN ORD

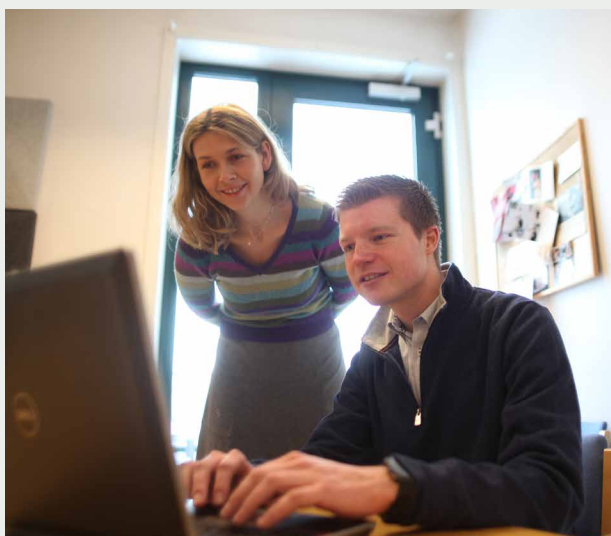
I 2018 samarbeidet vi med *God morgen Norge* på TV 2 om å sanke gode bilder av hele landet. Vi har gode artikler om alle norske kommuner, men mange manglet gode og representative bilder. I løpet av høsten fikk vi inn flere hundre bilder.

Vi arbeider også for å finne spesialiserte bildebaser til artikler det ellers er arbeidskrevende å finne gode bilder til, som medisin og bilder av

mange dyrearter. Vi startet et samarbeid med Foto- og videotjenesten ved Institutt for klinisk medisin, UiO, og i 2019 vil det komme bilder i flere medisinartikler som er tatt til formidlingsformål. I tillegg fikk vi 120 000 bilder fra bildebyrået BioPix. Import av bildene vil begynne i 2019.

MOT STØRRE MANGFOLD

I 2018 fortsatte vi arbeidet med å løfte emner som har vært dårlig dekket i leksikonet, enten det er tradisjonsrike håndverk, kulturhistorie, mer hjemlige tema, eller det særnorske: Vi har fått nye, flotte artikler om norsk matkultur, norske tradisjoner rundt bryllup og jul, husmorskole, primstav og norske merkedager, mange gjenstander fra hjem og industri, vaskemaskin, strikking og black metal. I tillegg har vi laget temasiden Kvinner i naturvitenskapen.

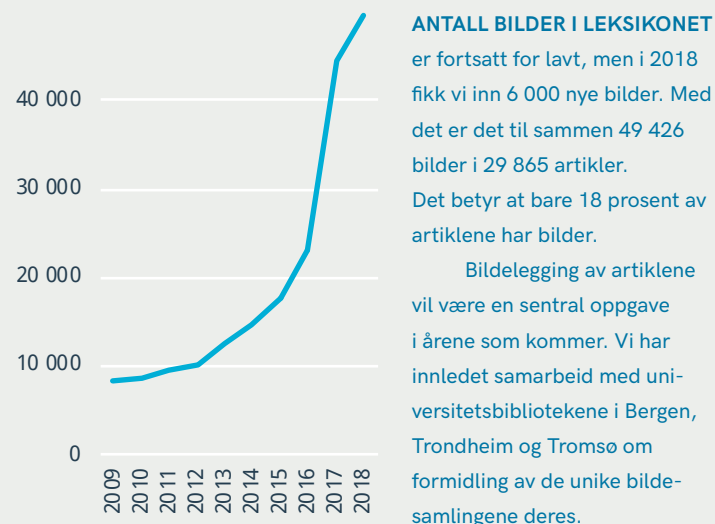
ÉN PROFESSOR + 25 STUDENTER = GOD LÆRING OG INNHOLD

Et av de mest spennende prosjektene i 2017/2018 var UiO-professor Hedvig Nordengs oppgave til studentene sine: Skriv artikler til Store norske leksikon.

Studentene får god trening i å formidle til allmenheten, de blir navngitt som forfattere, leksikonet får gode artikler, og leserne tilgang til mer kunnskap.

I årene som kommer håper vi å starte flere slike prosjekter ved de andre universitetene.

Bildet: Professor Hedvig Nordeng og farmasistudent Tor Halvor Johansen. Foto: Lars Brock Nilsen, *Norsk Farmaceutisk Tidsskrift*

LEVENDE HISTORIE HVER DAG

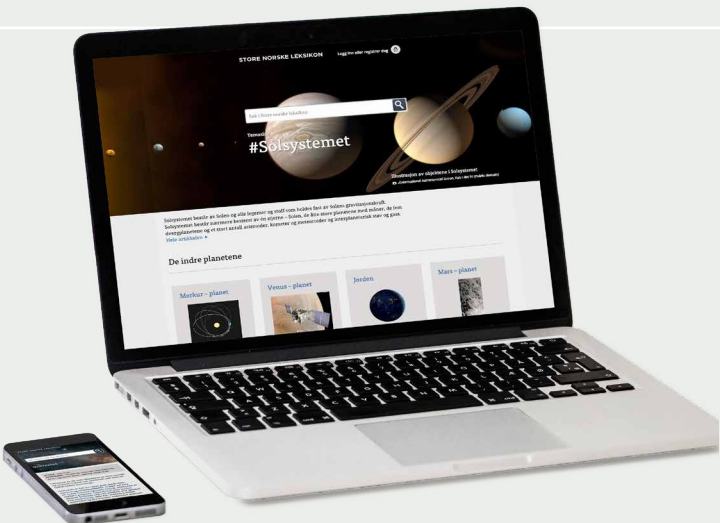
Leksikonet rommer analyser om mange historiske hendelser. I 2018 gikk vi gjennom et stort antall artikler og knyttet dem til årets datoer, slik at vi framover lettere kan løfte fram aktuelle hendelser.

VIDTREKKENDE RELIGIONER

Skoleelever er en av våre største lesergrupper, og artiklene våre om verdensreligionene er derfor mye lest. Vi har nå samlet godt og gjennomarbeidet stoff om alle verdensreligionene på egne temaside. Slik finner leserne lettere tekster om religionenes guder, troslære, praksis, skrifter og sentrale personer.

MED BLIKKET MOT STJERNENE

To astronomer har i løpet av 2018 oppdatert 750 astronomiartikler i leksikonet. Selv om himmelhvelvingen ikke endrer seg stort, er det store endringer i hva vi vet. I tillegg til å utvide og forbedre artikler om stjernebilder, galaksekjerner og planetene skrev de også nye artikler om romsøppel, lysforurensning og asteroidebeltet.

Det er 1 200 artikler om astronomi i Store norske leksikon, en del av dem er samlet på temasiden om solsystemet.

SYSTEMATISK KUNNSKAP OM INNHOLDET VÅRT

I 2017 fikk alle redaktører og fagansvarlige et nytt verktøy: kvalitetsvurderinger knyttet til hver artikkel. Hver artikkel gis en enkel kode som forteller om den er fin slik den er, eller om den trenger forbedringer. Slik har vi fått systematisert kunnskapen om innholdet vårt og har gjort arbeidet svært mye mer effektivt for både redaktører og fagansvarlige.

I løpet av 2018 ble det gitt kvalitetsvurderinger til 97 561 artikler.

FJERNET 50 000 FORKORTELSER

I papirleksikonet var plassen begrenset, og derfor ble det brukt mange forkortelser.

Faktaboksene har vært særlig plaget av uforståelige forkortelser. Hvem kan for eksempel gjette at *mnty.* betyr *mellomnedertysk*? I 2018 fikk vi fjernet over 50 000 slike forkortelser fra 36 000 artikler – et lite steg på veien mot å gjøre leksikonet enklere å forstå og bruke.

En av konsekvensene av EU-parlamentets rapport om tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk i Europa (se side 19) var debatt om falske fakta og falske leksikon. Her et oppslag fra Klassekampen om det nazistiske oppslagsverket Metapedia.

Metapedia bruker Wikimedia-programvare og ser til forveksling ut som Wikipedia. Metapedia ble startet av svenske nynazister og finnes i dag i 17 språkversjoner. Den ungarske versjonen er den største med over 150 000 artikler, fulgt av den tyske (68 000) og engelske (13 000).

Innholdet i Metaopedia varierer: Noe er åpenlyst nazistisk/rasistisk, mens andre artikler har mer subtilt nazistisk innhold, for eksempel når artikler om et lands historie kopler antall jøder med økonomisk tilbakegang.

TEMASIDER

Temaside i leksikonet er samlinger av artikler på tvers av kategorier. Vi lager slike sider for å løfte fram flere artikler knyttet til et tema, slik at leserne lettere skal finne fram til godt og relevant innhold.

I 2018 ble det laget 23 nye temaside, og det er nå 66 temaside i leksikonet. Blant de nye temaside i 2018 var menneskerettigheter, kvantefysikk, solsystemet og vikingtid.

ARKITEKTUR

I desember 2018 fikk Store norske leksikon overta rettighetene til digital publisering av boka *Arkitekturleksikon* av Arne Gunnarsjaa. Tekstene vil bli publisert og oppdatert av en gruppe arkitekter og arkitekturprofessorer i løpet av 2019. Ambisjonen vår er å lage den mest komplette norsk-språklige oversikten over arkitektur og arkitekt-faglige begreper noensinne.

KULTUR&MEDIER **KLASSEKAMPEN** **KULTUR&MEDIER**

Mens Wikipedia har færre bidragsyttere enn før, er høyreorienterte oppslagsverk i vekst:

Frykter falske leksikon

I en rapport fra Europaparlamentet røpes det varsko om høyreorienterte nettsteder som presenterer seg som leksikon.

INTERNETT

EUROPEISKE LEKSIKON: Parlamentet har utarbeidet en rapport om høyreorienterte nettsteder som presenterer seg som leksikon. Rapporten er fra januar 2018. Den er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene. Rapporten er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene. Rapporten er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene.

INTERNETT

EUROPEISKE LEKSIKON: Parlamentet har utarbeidet en rapport om høyreorienterte nettsteder som presenterer seg som leksikon. Rapporten er fra januar 2018. Den er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene. Rapporten er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene.

INTERNETT

EUROPEISKE LEKSIKON: Parlamentet har utarbeidet en rapport om høyreorienterte nettsteder som presenterer seg som leksikon. Rapporten er fra januar 2018. Den er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene. Rapporten er utarbeidet av et utvalg av eksperter som har undersøkt nettstedene.

Store norske leksikons historie

NASJONAL BØLGE FRA 1905

Det begynte med *Illustreret norsk konversationsleksikon*, utgitt 1907-1913. En ung nasjon trengte et eget oppslagsverk som viste verden sett med norske øyne. Suksessen dannet grunnlaget for nye utgaver under navnet *Aschehougs Konversasjonsleksikon*.

Hovedkonkurrenten ble *Gyldendals konversasjonsleksikon* med en folkelig profil, lavere pris og mer praktisk stoff. Andre leksikon som *Kringla Heimsins*, *Nyco ettbindsleksikon*, og *Norsk familiebok* vitner om tøff konkurranse. De motkulturelle *Arbeidernes Leksikon* og *Norsk allkunnebok* viser at sjangeren også ble en arena for kunnskapskamp og språkkamp.

LEKSIKONGULLALDER FRA 1978

Leksikon var god butikk, og det sies at Norge er landet med flest leksikonsett per innbygger. Men å lage leksikon er kostbart.

I 1975 slo Aschehoug og Gyldendal sine leksikon- og ordbokavdelinger sammen i det nyopprettede Kunnskapsforlaget. Driften ble mer lønnsom i konkurranse med leksikon fra Cappelen, Tiden, Damm og Pax. Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon* kom ut i 1978-1981, og de neste tjue årene ble en gullalder for leksikonet.

SNL.NO FRA 2000

Da Store norske leksikon kom på nett i 2000 ble digitale abonnementer solgt parallelt med papirutgivelser: snl.no var en av de første norske nett-tjenestene med betalingsmur. Men i møte med Wikipedias gratis og brukergenererte innhold var det ikke lett å selge kunnskap verken digitalt eller

på papir. I 2009 ble snl.no relansert som et gratis og reklamefinansiert leksikon hvor redaksjonell kontroll og signerte artikler ble kombinert med brukermidvirkning. Heller ikke dette viste seg å gi et økonomisk grunnlag for leksikonet, og i 2010 annonserte Kunnskapsforlaget at de ville avvikle hele leksikonet.

EID OG OPPDATERT AV AKADEMIA

Mange hadde likevel troen på nasjonalleksikonet. Finansiert av Stiftelsen Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB ble det etablert en ny organisasjon og redaksjon i 2011 som ga leksikonet fart og tillit på nett. Høsten 2014 tok universitetene kollektivt ansvar for leksikonet gjennom Foreningen Store norske leksikon. Samtidig kom en statlig støtteordning for nettleksikon.

Etter 112 år med kunnskapsdugnad og med en modell som kombinerer åpenhet og medvirkning, fart og faglighet, synes Store norske leksikon å stå i en særstilling blant leksikon i Europa.

I 2010 gav Kunnskapsforlaget opp å drive Store norske leksikon videre, og i 2011 fikk leksikonet en ny, ung og energisk redaksjon. *Faksimile fra Aftenposten, mars 2012.*

Milepæler i den norske leksikonhistorien

- 2018: Rekordår. 13,4 millioner unike brukere. 80 millioner leste artikler. 766 fagansvarlige. 35 000 artikler oppdatert.
- 2015: Første hele driftsår for *Foreningen Store norske leksikon*, med universitetene og flere andre ideelle organisasjoner som medlemmer.
- 2014: Stortinget etablerer tilskuddsordning for nettleksika.
- 2011: Ny redaksjon og organisasjon. snl.no blir reklamefritt og avkommersialisert.
- 2010: Kunnskapsforlaget gir opp å drive leksikonet. Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB tar over.
- 2009: snl.no blir en gratis, reklamefinansiert tjeneste.
- 2005-2007: Siste utgave av papirleksikonet *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*.
- 2000: snl.no lanseres, med betalingsmur.
- 1978: Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*
- 1975: Aschehoug og Gyldendal slår sammen leksikonvirksomhetene sine og etablerer Kunnskapsforlaget.
- 1933: *Gyldendals konversasjonsleksikon*, første utgave.
- 1907-1913: *Illustreret Norsk Konversationsleksikon*, første utgave av *Aschehougs konversasjonsleksikon*.
- 1905: Aschehoug starter arbeidet med Norges nye nasjonalleksikon.

SNL og Europa

Store norske leksikon har etablert en modell for både eierskap, drift og produksjon som er unik i verdenssammenheng. I 2018 ble det økt oppmerksomhet rundt den norske leksikonmodellen.

«EUROPAMESTER I LEKSIKON»

I januar 2018 ga Europaparlamentets utredningstjeneste ut rapporten *Europe's online encyclopaedias: Equal access to knowledge of general interest?*. Den oppsummerer europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk. SNL blir trukket fram som ett av få leksika i Europa som har lyktes med overgangen fra papir til internett, med oppdatert innhold og stor oppslutning i befolkningen. Den norske modellen med universitetene som eiere av nasjonalleksikonet ble også trukket fram som et suksesskriterium. Vi ble derfor invitert til EU-parlamentet for å fortelle om hvordan vi jobber med kunnskapsformidling.

Møtet i Brussel ble startskuddet for et gryende europeisk leksikonsamarbeid mellom kunnskapsinstitusjoner som ønsker å gi befolkningen i hjemlandet enkel og gratis tilgang til kvalitetssikret kunnskap. SNL har fått et særlig tett forhold til søsterorganisasjoner i Danmark, Latvia og Kroatia.

SNL deltok ved lanseringen av Latvias nettleksikon i desember 2018. Dette ble den største samlingen av leksikonledere i Europa i den digitale tidsalderen, med representanter fra Georgia, Katalonia, Kroatia, Latvia, Litauen, Moldova, Montenegro og Norge. Vi ble enige om å etablere et formelt samarbeidsforum for likesinnede leksika, for utveksling av erfaringer, praksis og teknologi. Vi har sterk tro på at europeisk samarbeid vil både styrke Store norske leksikon og bidra til å eksportere en suksessmodell som både norsk akademia og andre kan være stolte av.

SNL SOM TEKNOLOGIEKSPORTØR

2018 ble også året da Store norske leksikon ble en eksportør av teknologi. Trap Danmark har inngått avtale om å bruke SNLs publiseringsystem, og flere andre organisasjoner ønsker å bruke SNL-teknologi.

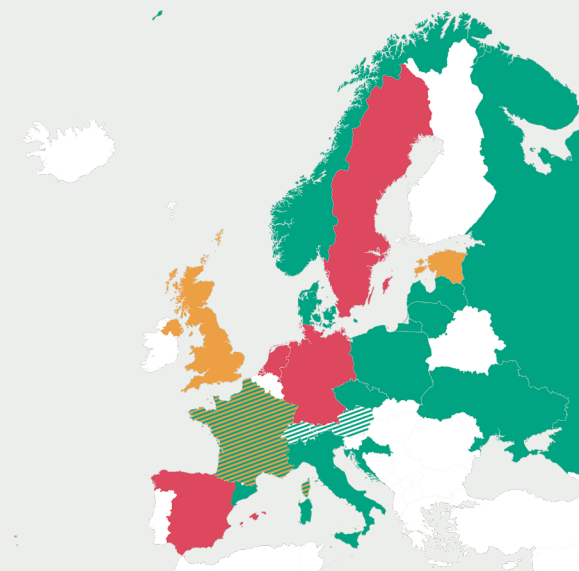
SNL har gjennom mange år utviklet et helt særegent publiseringsystem som er spesialtilpasset leksikonpublisering. I løpet av 2019 vil publiserings-systemet videreutvikles slik at flere organisasjoner kan ta det i bruk. Det betyr at det blir flere organisasjoner deler kostnadene, samtidig som den norske leksikonmodellen blir tatt i bruk i flere land. Slik bidrar vi til at kvalitetssikret kunnskap blir lett tilgjengelig på nett for enda flere europeere.

«DEN NORSKE MODEL» I DANMARK

2018 var også året da SNL-modellen ble tatt i bruk i et annet land. I august 2017 la danske Gyldendal ned driften av *Den Store Danske Encyklopædi*. Siden fulgte en debatt veldig lik den Norge hadde rundt Store norske leksikon i 2010: Er det statens, akademias eller andres ansvar å opprettholde et nasjonalt, kvalitetssikret nettleksikon?

I desember 2018 besluttet den danske regjeringen å gi statstilskudd til etableringen av en ny redaksjon for Den Store Danske, i stor grad basert på det som i Danmark nå kalles «den norske model».

Vi mener dette er en modell som står støtt i god nordisk tradisjon for fellesskapsløsninger, og vi gleder oss til å samarbeide med vår søsterorganisasjon sør for Skagerrak!

TILGANG TIL DIGITALE NASJONALLEKSIKON I EUROPA

- Gratis, fritt tilgjengelig
 - Begrenset tilgang
 - Betalingsmur
 - Har ikke nasjonalleksikon på nett
- Kilde: Europaparlamentet

I 2018 ga Europaparlamentet ut rapporten *Europe's online encyclopaedias: Equal access to knowledge of general interest?*. Den oppsummerer europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk. SNL blir trukket fram som ett av få leksika i Europa som har lyktes med overgangen fra papir til internett, og vi ble invitert til EU-parlamentet i Brussel for å dele våre erfaringer.

Digital utvikling

Store norske leksikon er en ren nettjeneste, og innholdet er helt avhengig av en god teknisk plattform. Plattformen er grunnlaget for gode leseropplevelser - at det er lett å lese artiklene, at det er enkelt og raskt å finne det du leter etter og at søkemotorene klarer å indeksere innholdet. Samtidig er den tekniske plattformen arbeidsverktøyet de fagansvarlige og redaksjonen skaper og styrer innholdet i.

Det er investert betydelige ressurser i den teknologiske plattformen, og endringene som har skjedd de siste to årene har hatt enorm effekt på produktiviteten: På to år er antall oppdaterte artikler per år doblet, mye takket være nye tekniske løsninger som gir bedre oversikt og kontroll.

EGENUTVIKLET PLATTFORM

Publiseringsverktøyet vårt er spesialutviklet for leksikonet. Det er selskapet -Minus som har utviklet plattformen de siste sju årene, i nært og daglig samarbeid

med redaksjonen. Leksikonet har en rekke særegne behov som følge av modellen vår: Det må være tydelig definert hvem som har ansvar for hver enkelt artikkel, systemet må holde orden på hvem som har oppdatert hva, betalinger til fagansvarlige, kommentarer og innspill.

FLERE ORGANISASJONER TAR I BRUK SNL-PLATTFORMEN

I 2018 ble SNL for første gang en leverandør av IT-tjenester: *Trap Danmark* ½ inngikk avtale om at SNL skal levere publiseringsverktøy og drifte nettstedet trap.dk fra høsten 2019. Trap kommer til å flytte inn i SNLs databaser og bruke SNLs plattform for å publisere og oppdatere innholdet sitt.

Trap er et ambisiøst prosjekt som er i ferd med å publisere 34 bøker med topografiske og historiske opplysninger om Danmark, samt én bok om hver av de 98 danske kommunene. I tillegg kommer omfat-

tende nettsider levert av SNL fra 2019. Danmarks kongehus oppsummerer det enkelt: «Trap Danmark er verdens mest omfattende beskrivelse af en nation.»

Samarbeidet med Trap er en milepæl i SNL-historien: Vi blir flere brukere av det samme publiseringsystemet, flere deler kostnadene og vi får flere kollegaer å samarbeide med.

TEKNISKE SATSINGSOMRÅDER

De siste to årene har mange fagansvarlige og hele redaksjonen bidratt til å prioritere hvilke verktøy utviklerne skulle lage først. Muligheten til å utvikle prioriterte, skreddersydde løsninger har hatt stor effekt på produktiviteten: Vi har lagt spesielt vekt på utvikling av verktøy som effektiviserer arbeidsflyten for både de fagansvarlige og redaktørene. Derfor har det vært mulig å målrette innsatsen mot tre prioriterte områder: de mest leste artiklene, artiklene som *burde* vært mest lest, og artikler som ikke har blitt oppdatert siden papirleksikonet.

Statistikkverktøyene har blitt kraftig forbedret, og alle fagansvarlige har tilgang til løpende oppdatert statistikk som viser lesertall og oppdateringsstatus for artiklene sine. I tillegg får medlemsinstitusjonene halvårslige rapporter som viser arbeidet fagfolkene deres legger ned i leksikonet.

I mai 2017 innførte vi et eget kvalitetsvurderingsverktøy, og 1. januar 2019 hadde over halvparten av artiklene blitt vurdert. Artikler med lav score havner på fagansvarliges arbeidslister, artikler med høy score vil bli vist som lesetips på snl.no.

Nytt i 2018 var også semiautomatiserte oppdateringer av artiklene i stor skala. Vi fikk fjernet til dels utforståelige forkortelser i 35 000 artikler, og i tillegg gjorde det nye autokorrekturverktøyet oppdateringer i 18 000 artikler.

Det kan være gøy å lage publiseringsystemer; her fra et møte mellom Trap Danmark, SNL og utviklingselskapet -Minus i desember 2018. Foto: Ketil Blom Haugstulen, Khrono

Utfordringer

ØKE KJENNSKAPEN TIL SNL

I to år på rad har lesertallene steget betydelig for Store norske leksikon, etter to år med utflating. Mye av denne økningen kommer av at flere kjenner til oss. Men det er en stor utfordring å få folk til å lese mer når de først er innoen snl.no. De fleste leser bare én til to artikler ved hvert besøk, til forskjell fra papirleksikonet, hvor det var lett å la seg friste til å lese litt mer når man først hadde slått opp i boka. Flere designgrep vil være med på å møte denne utfordringen, ved at noen av de beste artiklene våre automatisk løftes fram som lesetips nederst i andre artikler.

Kjennskapen til Store norske leksikon som et gratis, digitalt oppslagsverk er altfor lav blant dem over 40 år. Opinion-undersøkelsen fra januar 2019 viser at 96 prosent av dem mellom 15 og 18 år kjente til snl.no. Men allerede blant folk i 30-årene ser vi at kjennskapen blir dårligere: bare 33 prosent sier de kjenner til snl.no. For aldersgruppen 40-49 er tallet 23 prosent, og for 50-59 år og dem over 60 år kjenner henholdsvis 11 og 10 prosent til SNL. Dette er et kjempespråk, og det må tettes: Det er viktig at hele befolkningen har lik tilgang til og kjenner til kilder for kvalitetssikret kunnskap; i tillegg er SNLs posisjon som stort sett offentlig finansiert kunnskapskilde avhengig av stor oppslutning i alle samfunnslag og aldre.

En annen stor utfordring er kjennskapen til SNL som et leksikon som kombinerer fagfolks ekspertkunnskap med bidrag fra folk flest. Bare syv prosent av dem som kjenner til snl.no vet at alle kan bidra med innhold til Store norske leksikon.

INNHALDET

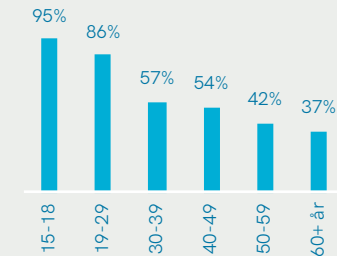
De siste tre årene har det vært et hovedmål å få full kontroll over alt innholdet i Store norske leksikon, luke ut feil og oppdatere artikler og områder som har framstått som pinlig utdaterte. Dette arbeidet har vært svært ressurskrevende for redaksjonen, men nå begynner resultatene virkelig å vise seg: Aldri før har vi hatt så god kontroll på innholdet på snl.no som nå. Bare sju prosent av alle artikkellesinger på snl.no skjer nå på artikler som ikke har blitt revidert eller oppdatert siden papirtiden. Dette er vi utrolig stolte av. Selv om mye arbeid gjenstår på denne fronten vet vi at dette først og fremst gjelder artikler som er lite lest av publikum. I 2019 og 2020 vil vi bruke mer av tiden på å løfte viktige artikler om sentrale emner.

Å holde SNLs omfattende innhold oppdatert krever imidlertid tid og ressurser. I 2017 og 2018 fikk vi på plass flere nyttige verktøy for å bedre arbeids- og informasjonsflyten. Resultatene av dette er gode: Antall oppdaterte artikler er nær doblet på to år.

Det er likevel grenser for hvor mye som kan effektiviseres. De fleste redaktørene i Store norske leksikon har ansvar for mellom 10 000 og 20 000 artikler hver og koordinerer sammen 800 fagansvarlige og fagmedarbeidere. I tillegg har de fleste i redaksjonen oppgaver innen ledelse, økonomi, administrasjon, utvikling og kommunikasjon i tillegg til redaktøransvaret. Flere fagansvarlige trengs for å dekke alle kategoriene i leksikonet, men dette krever både mer oppfølging fra redaksjonen og fører til større honorarutgifter, og antallet fagansvarlige vokser raskere enn redaksjonen utvides.

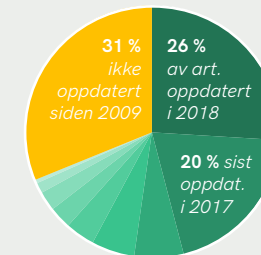
Til slutt er det en utfordring å gjøre leksikonet til en relevant kunnskapskilde på flere måter enn bare gjennom tekst. Ved starten av 2019 var det 48 000 bilder i leksikonet; vi ønsker oss mange flere gode bilder og kart.

KJENNSKAP TIL NETTLEKSIKONET I ULIKE ALDERSGRUPPER

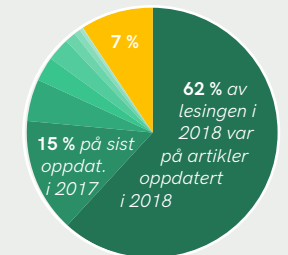

Det digitale leksikonet er definitivt best kjent blant de yngste: 95 prosent kjennskap blant dem mellom 15 og 18. Blant de eldre er kjennskapen til SNL som en digital tjeneste altfor lav.

OPPDATERINGSSTATUS FOR ARTIKLENE

LESING AV OPPDATERTE / UOPPDATERTE ARTIKLER

De mest leste artiklene i Store norske leksikon er oppdaterte og gjennomarbeidede, men 31 prosent er ikke blitt oppdatert siden papirleksikonet. En del av disse artiklene står seg godt uten oppdatering (f.eks. avdøde forfattere eller ordforklaringer), men mange bør utvides og forbedres. I mars 2017 hadde 42 prosent av artiklene på snl.no blitt oppdatert siden papirleksikonet, ved inngangen til 2019 hadde dette tallet økt til 69 prosent.

ANDEL AV ARTIKLENE SOM HAR EN FAGANSVARLIG

Det gjenstår en del rekruttering for alle artikler har en fagansvarlig, men vi er godt på vei! Vi må over 1000 fagansvarlige for å dekke leksikonet, ved inngangen til 2019 var det 766. Det er utfordrende å finne fagpersoner til en del emner.

Organisasjonen

Foreningen Store norske leksikon hadde første hele driftsår i 2015, og leksikonet fikk da igjen en solid grunnmur. Medlemmene er universitetene og andre kunnskapsinstitusjoner. Foreningen Store norske leksikon skal bidra til at medlemmenes kompetanse i hele det norske kunnskapsuniverset blir synlig og tilgjengelig i en bred demokratisk offentlighet. Leksikonet er en kunnskapsdugnad, derfor er foreningsformen velegnet: en selveiende sammenslutning som skal fremme et felles formål.

Vi ønsker å favne om alle sentrale norske kunnskapsmiljøer. De siste årene har Universitetet i Sørøst-Norge, OsloMet, Norges Musikkhøgskole, Nasjonalmuseet og Meteorologisk institutt meldt seg inn i foreningen, og vi håper at flere akademiske institusjoner vil bli med på kunnskapsdugnden framover.

STYRET

Leksikonet ledes av et styre som velges av årsmøtet i foreningen. Knut Olav Åmås, direktør i Fritt Ord, har vært styreleder siden 2016. Flere styremedlemmer er sentralt plassert ved ulike universiteter: Prorektor Margareth Hagen (UiB), kommunikasjonssjef Christian Fossen (NTNU) og professor Anne Spurkland (UiO) er ansatt ved universitetene. I tillegg sitter Torgeir Waterhouse fra IKT Norge og professor Nils Christian Stenseth (DNVA) i styret. Ansattrepresentant er Marit Simonsen.

REDAKSJONEN

Erik Bolstad er sjefredaktør og daglig leder for Foreningen. Det var bare én utskifting i redaksjonen i 2018: Lege Halvard Hiis tok over som hovedansvarlig

for Store medisinske leksikon fra Hilde Ørbo.

Redaktørene har variert faglig bakgrunn, med bakgrunn blant annet fra journalistikk, matematikk, musikk, sosiologi, ledelse, musikkvitenskap, historie og litteratur.

Snittalderen i redaksjonen var 36 år i 2018, det var seks kvinner og seks menn. I januar 2019 var det 12 ansatte i redaksjonen, fordelt på 10,5 årsverk.

ØKONOMI

Inntekter i 2018 var 17,9 millioner kroner: 65 prosent medlemskontingenter, 30 prosent statstilskudd, 5 prosent andre inntekter. Utgiftene var 17,8 millioner kroner: 68 prosent til innhold, 22 prosent utviklingskostnader, 10 prosent driftskostnader (lokaler, adm., m.m.). Overskuddet ble 60 000 kr.

Knut Olav Åmås
STYRELEDER
FRITT ORD

Margareth Hagen
STYREMEDLEM
UIB

Nils Chr. Stenseth
STYREMEDLEM
DNVA

Erik Bolstad
SJEFREDAKTØR
DAGLIG LEDER

Gunn Hild Lem
REDAKSJONSSJEF

Kjell-Olav Hovde
REDAKTØR

Andreas Tjernshaugen
REDAKTØR

Anne Eilertsen
REDAKTØR

Guro Djupvik
REDAKTØR
ORG.RÅDGIVER

Christian Fossen
STYREMEDLEM
NTNU

Anne Spurkland
STYREMEDLEM
UIO

Torgeir Waterhouse
STYREMEDLEM
IKT-NORGE

Marit Simonsen
REDAKTØR
STYREMEDLEM

Mari Paus
REDAKTØR

Ola Nordal
REDAKTØR

Stig Arild Pettersen
REDAKTØR
KOMMUNIKASJON

Halvard Hiis
REDAKTØR

Ida Scott
REDAKTØR

Store norske leksikon i tall

181 881

artikler

per 1. januar 2019

2 425 610

lesere i måneden

i januar 2019

314 976

leste artikler per dag

På vanlige hverdager ble det i snitt lest over 300 000 artikler per dag i 2018.

51 480

biografier

per 1. januar 2019

58 223

bilder

per 1. januar 2019

3 760

forfattere

per 1. januar 2019

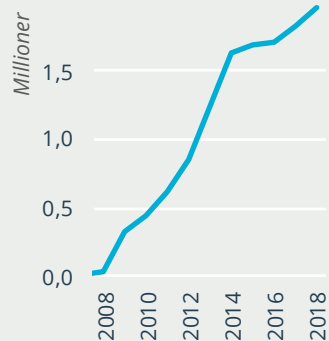
766

fagansvarlige

per 1. januar 2019

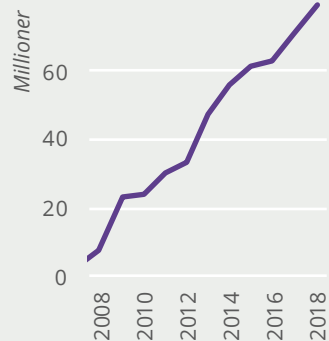
UNIKE BRUKERE I MÅNEDEN

I 2018 var det i snitt 1,96 millioner unike brukere i måneden. Det var totalt 13,4 mill. unike brukere i året.

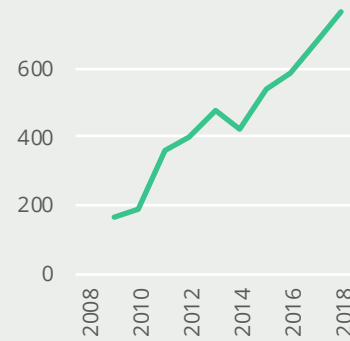
LESTE ARTIKLER

I 2018 ble artiklene i Store norske leksikon til sammen lest 79,6 millioner ganger!

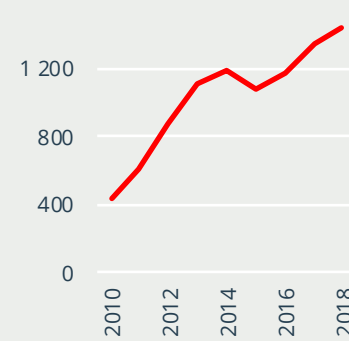
FAGANSVARLIGE

Ved inngangen til 2019 var det 766 fagansvarlige i Store norske leksikon. I 2018 ble det rekruttert 134 nye.

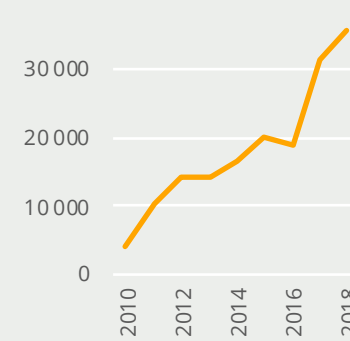
AKTIVE BIDRAGSYTERE

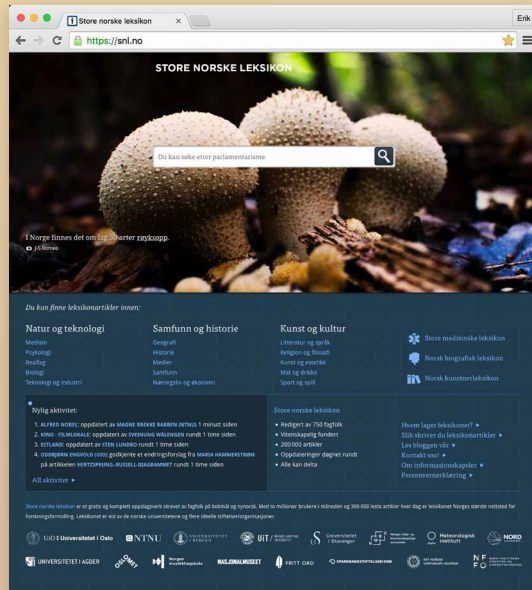
I 2018 var det 1 443 aktive bidragsyttere i leksikonet, over halvparten var frivillige.

OPPDATERTE ARTIKLER

I 2018 ble det oppdatert 35 730 artikler, 14 prosent økning fra 2017, og nesten dobling fra 2016.

STORE NORSE LEKSIKON er Norges største nettsted for forskningsformidling. Fagansvarlige skriver innholdet i Store norske leksikon. En fagansvarlig er en håndplukket fagperson som forvalter en liten del av leksikonet, de fleste jobber på universitetene.

Leksikonet har opp mot 2,5 millioner unike brukere i måneden, og det leses over 300 000 artikler hver dag.

Leksikonet gis ut av Foreningen Store norske leksikon. Medlemmene i Foreningen er alle de norske universitetene, høyskoler og andre ideelle organisasjoner.

En ung kirkeugle pryder forsiden av Store norske leksikons årsmelding for 2018. Ugler er myteomspunnede vesener, i den vestlige verden symboliserer de gjerne visdom og klokskap. Ugla var attributt for Athena, den greske gudinnen for visdom; og er et kjent symbol blant universiteter over hele Europa.

Forsidefoto: Victor Bernard

God lesing!

